

KONSTANTIN
PRESLAVSKY
UNIVERSITY
SHUMEN



ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ"
ЗАЕДНО ПИШЕМ ИСТОРИЯТА

СПРАВОЧНИК

ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ

2025

СПРАВОЧНИК
ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ
2025

ISSN: 1313-3225

© Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“

Шумен, 2025 г.

Уважаеми кандидат-студенти,

Настоящата 2025 година Ви изправя пред един от най-трудните избори в живота – този за Вашето професионално развитие. Шуменският университет „Епископ Константин Преславски“, като единствена по рода си образователна институция в Източна България, Ви предлага не само качествено обучение в избраното от Вас професионално направление, но и необходимия емоционален комфорт.

Университетът е авторитетен образователен и научен център, признат в страната и в чужбина. Гаранция за Вашите бъдещи успехи е висококвалифицираният преподавателски състав, както и добрата материално-техническа база. В наше лице Вие ще откриете подкрепа, която ще Ви помогне да разгърнете своя потенциал, за да се реализирате успешно във все по-засилващата се конкурентна среда.

Уважаеми кандидат-студенти,

Предстои Ви да тръгнете по пътя на интелектуалните и емоционалните приключения. Студентският живот не винаги е лесен, но със сигурност е забавен и интересен.

Пожелавам Ви успех!

***проф. д.н. Наталия Витанова,
Ректор на Шуменския университет
„Епископ Константин Преславски”***

**Шуменски университет
„Епископ Константин Преславски“**

Адрес
9700 гр. Шумен
ул. „Университетска“ № 115

Кандидатстудентска информация

гр. Шумен
тел. 054 832 106
тел. 054 830 495
GSM 0885 605 858

гр. Варна
GSM 0885 849 598

гр. Добрич
тел. 058 603 138
GSM 0895 561 922

web page: shu.bg

e-mail: ksk@shu.bg

Документи за кандидатстване в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ се приемат в:

- **гр. Шумен** – Център за кандидатстудентска дейност до Ректората;
- **гр. Варна** – Департамент за информация, квалификация и продължаващо образование към Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“;
- **гр. Добрич** – Колеж към Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“.

ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ЗВЕНА И СПЕЦИАЛНОСТИ НА ШУМЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ

ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

Във Факултета по хуманитарни науки се обучават студенти в следните бакалавърски специалности:

- Педагогика на обучението по български език и история;
- Педагогика на обучението по история и география;
- Английска филология;
- Българска филология;
- Българистика и медии;
- Приложна германистика;
- Приложна лингвистика: английски език и немски език;
- Приложна лингвистика: английски език и руски език;
- Приложна лингвистика: английски език и турски език;
- Руска филология с бизнес комуникация;
- Турска филология с бизнес комуникация;
- Археология;
- История;
- Теология;
- Журналистика и реклама*;
- Връзки с обществеността*.

Педагогика на обучението по български език и история. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по български език и литература и учител по история и цивилизации*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; тест по история; ДЗИ по история и цивилизации; състезание по история; състезание по български език и литература.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: преподаватели по български език и литература; преподаватели по история и цивилизации; специалисти в сферата на медиите (редактори, коректори); музейни специалисти и краеведи; сътрудници в научни и културни институти (библиотеки, читалища, изложбени палати, общински служби в областта на културно-историческото наследство), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

*Обучението се извършва само срещу заплащане.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по история и география. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по история и цивилизации и учител по география и икономика*.

Кандидатства се по избор с: тест по история; ДЗИ по история и цивилизации; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по история; състезание по география; състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преподаватели по история и цивилизации; преподаватели по география и икономика; музейни специалисти и краеведи; сътрудници в научни и културни институти (изложбени палати, библиотеки, читалища, общински служби в областта на културно-историческото наследство и опазването на околната среда), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Английска филология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по английски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; сертификати за владееене на английски език на B1, B2, C1 или C2; международни сертификати (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE или SAT); класиране на областен или национален кръг на олимпиада по английски език.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти в офис администрация, в издателства на научна и художествена литература, в електронни и печатни медии и др.; преводачи в административния апарат у нас и в чужбина, в различни фирми и организации; преводачи в областта на бизнеса и туризма; маркетинг мениджъри в социалните мрежи; копирайтъри в рекламата; редактори или преводачи на свободна практика; учители по английски език и литература (ако са придобили педагогическа правоспособност), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Българска филология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по български език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: редактори, коректори, говорители и др. в издателства, редакции, в електронни и печатни медии; учители по български език и литература в средните училища (ако са придобили педагогическа правоспособност); преподаватели по български език и литература в курсове за чужденци (ако са придобили педагогическа правоспособност); администратори във фирми, предприятия, читалища, общински и държавни служби, в бизнеса и културата; съветници по въпросите на културата, езика и литературата, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, задочна*; продължителност на обучение: 4 години.

Българистика и медии. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог, медиен специалист*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по български език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература, състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преподаватели по български език и литература (ако са придобили педагогическа правоспособност); преподаватели по избираеми дисциплини, свързани с медийната практика, ръководители на клубове и училищни медии; редактори в издателства; журналисти (редактори, репортери, говорители, продуценти, водещи на предавания или рубрики, колумнисти, кореспонденти, специални пратеници); ръководители и сътрудници в печатни и електронни медии и онлайн издания; специалисти по връзки с обществеността; съветници по въпросите на културата, езика и литературата; администратори в различни фирми, общински и държавни служби, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

*Обучението се извършва само срещу заплащане.

Приложна германистика. Завършилиите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог* и специализация по съответния модул. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по немски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по немски език; тест по английски език; тест по руски език; ДЗИ по немски език; ДЗИ по английски език; ДЗИ по руски език; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по български език и литература; сертификат за владеене на чужд език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: консултанти и експерти по немски език и култура в местни, национални и международни организации, институции, фондации и др.; кореспонденти, сътрудници, редактори и коректори в медии и издателства; преводачи, секретари, сътрудници, референти във фирми, банки, бюра за преводи, консултантски бюра, рекламни и PR агенции и пр.; аниматори и сътрудници на туристически бюра и фирми; учители по немски език и литература в училища, езикови школи и институти (ако са придобили педагогическа правоспособност), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Приложна лингвистика: английски език и немски език. Изучават се два чужди езика. Завършилиите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог, преводач*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по английски език и литература и/или учител по немски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; международни сертификати (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE или SAT); класиране на областен или национален кръг на олимпиада по английски език; сертификат за владеене на английски език на ниво В1, В2, С1 или С2, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преводачи и редактори в преводачески фирми, в издателства на научна и художествена литература, в административния апарат у нас и в чужбина, в електронни и печатни медии, в областта на туризма и др.; експерти по чужд език и интеркултурна комуникация в научни, културни, образователни и други институции, в местни, национални и международни правителствени и неправителствени организации; маркетинг мениджъри в социалните мрежи; редак-

тори или преводачи на свободна практика; учители по английски език и литература и по немски език и литература и преподаватели в езикови школи, в детски школи и центрове за работа с деца (ако са придобили педагогическа правоспособност), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Приложна лингвистика: английски език и руски език. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог, преводач*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по английски език и литература и/или учител по руски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; международни сертификати (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE или SAT); класиране на областен или национален кръг на олимпиада по английски език; сертификат за владеење на английски език на ниво B1, B2, C1 или C2, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преводачи и редактори в преводачески фирми, в издателства на научна и художествена литература, в административния апарат у нас и в чужбина, в електронни и печатни медии, в сферата на туризма и др.; експерти по чужд език и интеркултурна комуникация в научни, културни, образователни и други институции, в местни, национални и международни правителствени и неправителствени организации; маркетинг мениджъри в социалните мрежи; редактори или преводачи на свободна практика; учители по английски език и литература и по руски език и литература и преподаватели в езикови школи, в детски школи и центрове за работа с деца (ако са придобили педагогическа правоспособност), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Приложна лингвистика: английски език и турски език. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог, преводач*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по английски език и литература и/или учител по турски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; международни сертификати (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE или SAT); класиране на областен или национален кръг на олимпиада по английски език; сертификат за владеење на английски език на ниво B1, B2, C1

или C2, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преводачи и редактори в преводачески фирми, в издателства на научна и художествена литература, в административния апарат у нас и в чужбина, в електронни и печатни медии, в областта на туризма и др.; експерти по чужд език и интеркултурна комуникация в научни, културни, образователни и други институции, в местни, национални и международни правителствени и неправителствени организации; маркетинг мениджъри в социалните мрежи; редактори или преводачи на свободна практика; учители по английски език и литература и по турски език и литература и преподаватели в езикови школи, в детски школи и центрове за работа с деца (ако са придобили педагогическа правоспособност), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Руска филология с бизнес комуникация. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по руски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по руски език; тест по английски език, тест по немски език; ДЗИ по руски език; ДЗИ по английски език; ДЗИ по немски език; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по български език и литература; сертификат за владееене на чужд език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2; състезание по руски език.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преподаватели по чужд език във висши училища; преводачи и редактори в преводачески фирми, в издателства на научна и художествена литература, в административния апарат у нас и в чужбина, в електронни и печатни медии и др.; експерти по чужд език и интеркултурна комуникация в научни, културни, образователни и други институции; преводачи в туристически организации и бизнес предприятия; учители по руски език и литература и преподаватели в детски школи, в езикови школи, в центрове за работа с деца, в специализирани училища/паралелки с интензивно чуждоезиково обучение (след придобита педагогическа правоспособност), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Турска филология с бизнес комуникация. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *филолог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по турски език и литература*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; тест по немски език; тест по руски език; ДЗИ по английски език; ДЗИ по немски език; ДЗИ по руски език; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по български език и литература; сертификати за владеене на чужд език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: преводачи в областта на бизнеса и туризма, на литературата и културата; учители по турски език и литература, преподаватели в езикови школи, в детски школи, в центрове за работа с деца (ако са придобили педагогическа правоспособност); редактори и коректори на преводни текстове в издателства и в средствата за масова комуникация; съветници по въпросите на специализирания език на бизнеса, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Археология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *археолог, историк*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по история и цивилизации*.

Кандидатства се по избор с: тест по история; ДЗИ по история и цивилизации; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по история; състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти археолози; учители по история и цивилизации в средните училища (ако са получили педагогическа правоспособност); музейни специалисти; сътрудници в научни и културни институти (изложбени палати, библиотеки, читалища, общински служби в областта на културата и историческото наследство); съветници по пиар на културно-историческото наследство; екскурзоводи в сферата на туризма, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

История. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *историк*. В рамките на бакалавърската

степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по история и цивилизации*.

Кандидатства се по избор с: тест по история; ДЗИ по история и цивилизации; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по история; състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: музейни специалисти; архивисти; сътрудници в научни и културни институти (изложбени палати, библиотеки, читалища, общински служби в областта на културата и историческото наследство); съветници по пиар на културно-историческото наследство; учители по история и цивилизации в средните училища (ако са придобили педагогическа правоспособност), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Теология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ получават професионална квалификация *богослов*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по религия*.

Кандидатства се по избор с: тест по теология; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; тест по история; ДЗИ по история и цивилизации; състезание по история; състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: свещенослужители и църковнослужители в системата на Българската православна църква; ръководители и експерти в областта на вероизповеданията и културата; ръководители и експерти на различни нива на държавната и общинската администрация и в неправителствени организации; преподаватели по религия и теология в началните и средните училища (ако са придобили педагогическа правоспособност), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Журналистика и реклама*. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *журналист*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по български език и литература.

*Обучението се извършва само срещу заплащане.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: журналисти (редактори, репортери, говорители, продуценти, водещи, колумнисти, кореспонденти, специални пратеници и др.); административни ръководители в печатните и в електронните медии; рекламни мениджъри; ръководители или сътрудници на електронни сайтове и онлайн издания; сътрудници в областта на рекламата и връзките с обществеността; съветници в областта на медиазнанието; администратори в различни фирми, общински и държавни служби, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Връзки с обществеността*. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *PR експерт*.

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: експерти по връзки с обществеността в различни пиар агенции и служби към общински, държавни и частни предприятия; ръководители, експерти или изпълнители на пиар кампании в областта на политиката, бизнеса, туризма, интегрираните маркетингови комуникации, културата, образованието и др.; съветници по въпросите на медиазнанието, връзките с обществеността и комуникацията с медиите; рекламни мениджъри; администратори в различни фирми, общински и държавни служби, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага обучение в следните **магистърски програми**:

- *Краезнание;*
- *Чуждоезиково обучение (английски език);*
- *Английска филология: Езиково обслужване на туризма и бизнеса;*
- *Английска филология: Лингвистика и превод;*
- *Българска филология: Лингвистика и масови комуникации;*
- *Българска филология: Редакторство и коректорство;*
- *Българска филология: Семиотика на културата;*
- *Немска филология: Лингвистика и превод;*
- *Руска филология: Езиково обслужване на туризма и бизнеса;*

- *Турска филология: Езиково обслужване на туризма и бизнеса;*
- *Турска филология: Лингвистика и превод;*
- *Археология;*
- *История на Югоизточна Европа;*
- *Културно-историческо наследство и туризъм;*
- *Християнско наследство и поклонничество;*
- *PR в публичната администрация.*

Докторските програми, по които се осъществява обучение във Факултета, са следните:

- *Български език;*
- *Българска литература;*
- *Германски езици;*
- *Теория и история и на литературата;*
- *Литература на народите на Европа, Америка, Азия и Австралия (Немска литература);*
- *Руска литература;*
- *Методика на обучението по история;*
- *Методика на обучението по български език и литература;*
- *Методика на обучението по чужд език (английски език, руски език);*
- *Славянски езици (Руски език);*
- *Тюркски езици (Турски език);*
- *История на България;*
- *Археология;*
- *Нова и най-нова обща история;*
- *Журналистика.*

ФАКУЛТЕТ ПО МАТЕМАТИКА И ИНФОРМАТИКА

Във Факултета по математика и информатика се подготвят студенти по следните бакалавърски специалности:

- *Информационни технологии, информатика и математика;*
- *Педагогика на обучението по икономика и математика;*
- *Икономика*;*
- *Бизнес математика;*
- *Компютърен дизайн и мултимедия;*
- *Компютърни информационни технологии;*
- *Софтуерно инженерство.*

Информационни технологии, информатика и математика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по математика и учител по информатика и информационни технологии.*

Кандидатства се по избор с: тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по математика.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: учители по математика в основните, средните, обединените училища и гимназии; учители по информатика и информационни технологии в основните средните, обединените училища и гимназии; възпитатели в структурите на РУО към МОН; ръководители на извънкласни форми на работа по математика и информатика в училище и в Центрове за подкрепа на личностното развитие на деца; специалисти в неправителствени организации и граждански обединения, занимаващи се с образователна дейност; специалисти по информатика в държавни и частни фирми, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по икономика и математика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по математика и учител по икономика.*

Кандидатства се по избор с: тест по икономика; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по математика; ДЗИ по математика; тест

*Обучението се извършва само срещу заплащане.

по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по икономика; състезание по математика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по икономика и по математика в основните, средните, обединените училища и гимназии; възпитатели в структурите на РУО към МОН; ръководители на извънкласни форми по икономика и по математика в училища и Центрове за подкрепа на личностното развитие на деца; специалисти в неправителствени организации и граждански обединения, занимаващи се с образователна дейност; специалисти по снабдяване, търговия, човешки ресурси, бизнес комуникации, маркетинг, реклама, икономически анализи, планиране, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Икономика*. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *икономист*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по икономика*.

Кандидатства се по избор с: тест по икономика; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по икономика; състезание по математика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: ръководители на икономически отдели, управители на фирми; финансови мениджъри, счетоводители, одитори, данъчни служители; кредитни инспектори, застрахователни агенти, брокери и дилъри във финансови институции; специалисти по снабдяване, търговия, човешки ресурси, бизнес комуникации, маркетинг, реклама, икономически анализи, планиране; преподаватели във висши училища и изследователи в научни организации; учители по икономика, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Бизнес математика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *математик-бизнес аналитик*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по математика*.

Кандидатства се по избор с: тест по математика; ДЗИ по математика;

*Обучението се извършва само срещу заплащане.

тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по икономика; ДЗИ по география и икономика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по икономика; състезание по математика.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: сътрудници в работата и управлението на стопански фирми чрез приложни изследвания и прилагане на математически методи в съвременната икономика; специалисти – актюери, които отговарят за създаването и развитието на финансови и застрахователни продукти; специалисти – аналитици по изследване на операциите, които да консултират при вземане на управленски решения; статистици в предприятия или учреждения; финансови анализатори в банки и други финансови институции; учители по математика, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Компютърен дизайн и мултимедия. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *информатик*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по информатика и информационни технологии*.

Кандидатства се по избор с: тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по математика.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: графични дизайнери; front-end програмисти; разработчици на уеб съдържание и мултимедия; специалисти в компютърни и софтуерни фирми и държавни институции; програмисти, администратори на информационни системи и приложни администратори; учители по информатика и информационни технологии, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Компютърни информационни технологии. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *информатик*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по информатика и информационни технологии*.

Кандидатства се по избор с: тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по математика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по информатика и информационни технологии в компютърни и софтуерни фирми и държавни институции; консултанти или програмисти в учреждения, банки и финансови институции; приложни администратори и програмисти; системни администратори и супервайзъри; специалисти по компютърни мрежи и обработка и сигурност на данни; учители по информатика и информационни технологии, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Софтуерно инженерство. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *софтуерен инженер*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по информатика и информационни технологии*.

Кандидатства се по избор с: тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по математика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: софтуерни разработчици: програмист-аналитик; системен проектант; разработчик софтуер; дизайнер софтуер; експерт проектиране и програмиране; разработчици на уеб-съдържание и мултимедия: програмист, уебсайтове; проектант, уебсайтове; разработчик, компютърни игри и интерактивно съдържание; приложни програмисти: програмист, софтуерни приложения; програмист, системи за управление на бази данни; софтуерни анализатори: аналитик, компютърно осигуряване на качеството; специалист, тестване софтуер; експерт, системно осигуряване; системни администратори; специалисти по компютърни мрежи; учители по информатика и информационни технологии, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага възможност за обучение в следните **магистърски програми**:

- *Софтуерно инженерство;*
- *Софтуерни технологии;*
- *Статистика и иконометрия;*
- *Икономика и управление на бизнеса;*
- *Педагогика на обучението по математика и информатика.*

Във Факултета по математика и информатика се обучават докторанти в следните **докторски програми**:

- *Методика на обучението по математика и информатика;*
- *Алгебра и теория на числата;*
- *Математически анализ;*
- *Изчислителна математика;*
- *Информатика.*

ФАКУЛТЕТ ПО ПРИРОДНИ НАУКИ

Във Факултета по природни науки се подготвят студенти по следните бакалавърски специалности:

- *Педагогика на обучението по биология и химия;*
- *Педагогика на обучението по география и биология;*
- *Педагогика на обучението по природни науки;*
- *Туризм*;*
- *Астрономия;*
- *Медицинска химия;*
- *Екология и опазване на околната среда;*
- *Устойчиво развитие и туризъм;*
- *География и регионална политика;*
- *Растителна защита.*

Педагогика на обучението по биология и химия. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по биология и здравно образование и химия и опазване на околната среда.*

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по химия; състезание по биология; състезание по физика.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: учители по човекът и природата, по биология и здравно образование и по химия и опазване на околната среда в средните училища; възпитатели във всички училищни степени; експерти в регионалните педагогически центрове и регионалните управления на образованието; преподаватели във висши училища; изследователи в научни институти, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по география и биология. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по география и икономика и учител по биология и здравно образование.*

Кандидатства се по избор с: тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест

*Обучението се извършва само срещу заплащане.

по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по биология; състезание по география; състезание по химия.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по човекът и природата, по биология и здравно образование и по география и икономика в средните училища; възпитатели във всички училищни степени; експерти в регионалните педагогически центрове и регионалните управления на образованието; научни работници и специалисти в институти, лаборатории и фирми; преподаватели във висши училища, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по природни науки. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по човекът и природата, учител по физика и астрономия, учител по химия и опазване на околната среда, учител по биология и здравно образование в основна образователна степен.*

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по химия; състезание по биология; състезание по физика.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по предмета човекът и природата (5. и 6. клас); учители по физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, биология и здравно образование в основна образователна степен (7. клас); възпитатели във всички учебни заведения; експерти в звената за подбор, контрол и управление на кадрите; преподаватели във висши училища; изследователи в научни институти, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Туризъм*. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *хотелиер, ресторантьор, туроператор и турагент, екскурзовод, туристически маркетинг.*

Кандидатства се по избор с: тест по география; тест по икономика; ДЗИ по география и икономика; тест английски език; тест по немски език; тест по руски език; ДЗИ по английски език; ДЗИ по немски език; ДЗИ по руски език; тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест

*Обучението се извършва само срещу заплащане.

по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по биология; състезание по география; сертификат за владеене на чужд език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: ръководни или изпълнителски кадри на дейности в хотели, хотелски комплекси, ресторанти, курортни учреждения, увеселителни заведения, панорамни и други туристически обекти; специалисти в национални, международни и местни туристически организации; специалисти по туризъм в държавната и общинска администрация; организатори и ръководители в туроператорски, турагентски и транспортни предприятия, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Астрономия. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *астроном*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по физика и астрономия*.

Кандидатства се по избор с: тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по химия; състезание по физика.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти астронами в астрономически обсерватории и планетариуми; специалисти в научни институти и лаборатории; преподаватели, учители и специалисти в областта на висшето и средното образование, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Медицинска химия. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *химик*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по химия и опазване на околната среда*.

Кандидатства се по избор с: тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по химия; състезание по физика; състезание по биология.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: експерти в химическата, фармацевтичната, козметичната и биотехнологичната промишленост; специалисти в областта на екологията и опазване на

околната среда; сътрудници в научни лаборатории и изследователски институти; преподаватели във висши училища, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Екология и опазване на околната среда. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *еколог*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по биология и здравно образование*.

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по география; състезание по химия; състезание по биология; състезание по физика.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по опазване на околната среда (еколог, анализатор на замърсяване, експерт консервация на околната среда, консултант екология, биолог и сродни длъжности в предприятия, системата на областната и общинска администрация, министерства и агенции); преподаватели и изследователи (преподавател, ръководител звено за изследване и развитие, ръководител научна програма, завеждащ научна лаборатория), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Устойчиво развитие и туризъм. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *еколог с компетенции в туризма*.

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по биология; състезание по география.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по опазване на околната среда (еколози, анализатори, експерти, консултанти, съветници, одитори по екология и околна среда в предприятия, системата на областната и общинска администрация, министерства и агенции); изследователи и научни работници в областта на екологията (ръководители на звена за изследване и развитие, ръководители на научни програми, завеждащи научни лаборатории); специалисти по туризъм в национални, международни и местни туристически организации и предприятия

(туроператорски фирми, туристически агенции; хотели и хотелски комплекси, курорти, увеселителни комплекси, ресторанти и др.; фирми за информационно-консултантски услуги и екскурзоводска дейност и пр.); специалисти по туризъм на ръководни или изпълнителски позиции в държавни институции, областни администрации, регионални съвети за развитие, органи на местната власт, общински администрации, неправителствени организации, браншови организации, местни организации, частни фирми, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

География и регионална политика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *географ, политическа география*. Придобилите педагогическа правоспособност получават и професионална квалификация *учител по география и икономика*.

Кандидатства се по избор с: тест по география; ДЗИ по география и икономика; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по химия; състезание по география; състезание по физика; състезание по биология.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: експерти по регионална политика в местните, регионалните и националните власти; специалисти в научни институти; специалисти в различни неправителствени организации; преподаватели във висши училища, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Растителна защита. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *агроном*. В рамките на бакалавърската степен студентите могат да придобият и професионална квалификация *учител по биология и здравно образование*.

Кандидатства се по избор с: тест по биология; ДЗИ по биология и здравно образование; тест по химия; ДЗИ по химия и опазване на околната среда; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по физика; състезание по химия; състезание по биология.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: експерти в Министерство на земеделието и храните, в национални и регионални служби за растителна защита и карантина; специалисти в служби

за съвети в земеделието, контрол и сертифициране на селскостопански продукти и др.; консултанти в селскостопански аптеки; търговски представители на чуждестранни производители, вносители и дистрибутори на пестициди; специалисти в учебни и научноизследователски центрове, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага възможност за обучение в следните **магистърски програми**:

- *Астрофизика;*
- *Екологична химия;*
- *Медицинска химия;*
- *Екология на микроорганизмите, биотехнологии, пречистване и контрол;*
- *Управление и опазване на екосистемите;*
- *Приложна география и географски информационни системи;*
- *Регионално развитие и туризъм;*
- *Растителна защита;*
- *География и интерактивно образование;*
- *Методология на обучението по химия и опазване на околната среда;*
- *Дидактика на биологията и здравното образование.*

Докторските програми, по които се осъществява обучение във Факултета, са следните:

- *Астрофизика;*
- *Органична химия;*
- *Неорганична химия;*
- *Екология и опазване на околната среда с обучение на български и английски език;*
- *Методика на обучението по химия и опазване на околната среда;*
- *Методика на обучението по география;*
- *Методика на обучението по биология и здравно образование.*

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

В Педагогическия факултет се подготвят студенти по следните бакалавърски специалности:

- *Начална училищна педагогика и чужд език;*
- *Педагогика;*
- *Предучилищна и начална училищна педагогика;*
- *Предучилищна педагогика;*
- *Социална педагогика;*
- *Специална педагогика;*
- *Педагогика на обучението по изобразително изкуство;*
- *Педагогика на обучението по музика;*
- *Педагогика на обучението по техника и технологии;*
- *Педагогика на обучението по физическо възпитание;*
- *Социални дейности.*

Начална училищна педагогика и чужд език. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *начален учител, начален учител по чужд език.*

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: учители и възпитатели в начални училища; учители по чужд език (английски език) в начални училища; възпитатели в домове за деца; преподаватели в детски школи, езикови школи, центрове за работа с деца; ръководители на групи ученици за извънкласна дейност; административни ръководители в детски отдели, институции за масова и художествена комуникация, диагностични и прогностични центрове, частни училища, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *педагог, начален учител.*

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: педагогически съветници; възпитатели в учебно-възпитателни заведения – училища, общежития, центрове за настаняване от семеен тип, възпитателни училища - интернати, детски педагогически стаи, пробационни служби

и др.; възпитатели – социални работници в детски оздравителни заведения; учители в Центрове за подкрепа на личностно развитие на деца; учители в начален етап на образование (начален учител), както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Предучилищна и начална училищна педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *детски учител, начален учител*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: педагози в детски ясли; педагози в обединени детски заведения; учители в детски градини; учители в начални училища; възпитатели в детски градини; възпитатели в начални училища; възпитатели в домове за деца; преподаватели в детски школи, центрове за работа с деца; ръководители на групи ученици за извънкласна дейност; административни ръководители в детски отдели, институции за масова и художествена комуникация, диагностични и прогностични центрове, частни училища, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Предучилищна педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *детски учител*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: педагози в детски ясли; учители в детски градини; директори на предучилищни заведения; възпитатели в домове за деца; преподаватели в детски школи и центрове за работа с деца, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Социална педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *социален педагог*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език

и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: възпитатели или социални работници в различни форми на социални услуги, предоставяни в общността и в специализирани институции; педагогически съветници; педагози в детски педагогически стаи; специалисти по извънучилищни дейности; консултанти и експерти за възпитателни и обучителни дейности в социално-педагогически центрове, комплекси и кабинети; консултанти и експерти за социокултурни дейности и мултиетнически общности; експерти в регионални и общински комисии и центрове за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни; социални педагози и експерти в пробационни служби за младежи с девиантно и деликвентно поведение, както и в миграционни служби; експерти по професионално ориентиране, квалификация и преквалификация; експерти в институциите за закрила на детето на всички равнища; консултанти и експерти в неправителствени организации, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Специална педагогика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *специален педагог, ресурсен учител, учител в специално училище*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: ресурсни учители в детски градини и училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и центрове за специална образователна подкрепа; учители и възпитатели в специални детски градини, специални училища и специализирани институции за деца и лица с увреждания; специални педагози в дневни центрове за деца /лица/ с увреждания и други специализирани институции; експерти в екипи за подкрепа за личностното развитие и насочване на деца със специални образователни потребности за интегрирано обучение и приобщаващо образование; експерти към регионалните управления по образование по въпросите, свързани с приобщаващото образование; директори на специални детски градини и училища, дневни центрове за деца и лица с увреждания, центрове за подкрепа за личностно развитие и центрове за специална образователна подкрепа и други специализирани институции за деца и лица с увреждания, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по изобразително изкуство. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по изобразително изкуство*.

Кандидатства се с оценка по избор: ДЗИ по изобразително изкуство; портфолио.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: учители по изобразително изкуство, история на изкуството, дизайн, декоративно-приложни изкуства и др. в училищата, в колежите и в детско-юношеските школи; преподаватели във висшите училища; административни ръководители в сферата на образованието; ръководители на школи и клубове по изкуства; галеристи; компютърни графичи; възпитатели в учебни заведения за деца и ученици, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по музика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по музика*.

Кандидатства се по избор с: ДЗИ по музика; портфолио.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения: учители по музика в детските градини; учители по музика в средните училища; учители по музикален инструмент и по пеене в училища, паралелки с профил “Музика”, школи по изкуствата, читалища и центрове за работа с деца; преподаватели във висшите училища; административни ръководители в сферата на образованието; ръководители на различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност – ученически хорове и оркестри, вокални групи и инструментални състави, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по техника и технологии. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по техника и технологии*.

Кандидатства се по избор с: тест по технологии и предприемачество; тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения

като: учители в системата на технологичното обучение, респективно културно-образователната област „Технологии и предприемачество“ в прогимназиален етап и профилирани паралелки на средните училища и професионалните гимназии; ръководители на школи, курсове, кръжоци с технико-технологическа насоченост, обединени детски комплекси, педагогически консултативни кабинети, експерти по технико-технологично обучение и професионално образование; административни ръководители в сферата на образованието, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Педагогика на обучението по физическо възпитание. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *учител по физическо възпитание и спорт*.

Кандидатства се с: практически изпит по физическо възпитание и спорт.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: учители по физическо възпитание и спорт в училищата, в колежите и в детско-юношеските школи; преподаватели във висшите училища; административни ръководители в сферата на образованието; възпитатели в учебни заведения за деца и ученици, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна; продължителност на обучение: 4 години.

Социални дейности. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *социален работник*.

Кандидатства се по избор с: тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: социални работници; аналитични специалисти по социални дейности в областни и общински администрации и други звена; приложни специалисти в областта на социалните грижи, в институциите на социалната сигурност, социалната защита и социалното подпомагане и в структурите за социални услуги, като: Агенцията по заетостта и териториалните ѝ подразделения, Държавната агенция за закрила на детето, Националния осигурителен институт, областните администрации, домове за медико-социални грижи за деца и възрастни, центрове за настаняване от семеен тип, ресоциализационни, консултативни и корекционни центрове за деца, в пробационни служби за младежи с девиантно и деликвентно поведение, в общински комисии за борба с

противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, неправителствени организации с благотворителна и хуманна цел, центрове за психично здраве, местата за изтърпяване на наказание „лишаване от свобода”, фондации, домашен социален патронаж, центрове за социална рехабилитация и интеграция, за временно настаняване, защитени жилища, комплекси за социални услуги, домове за възрастни хора с увреждания, социални учебно-професионални заведения, домове за стари хора, домове за временно настаняване, приюти за безнадзорни лица и др., както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, задочна; продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага възможност за обучение в следните **магистърски програми**:

- *Логопедия;*
- *Ресурсен учител;*
- *Иновации в предучилищното и началното образование;*
- *Иновации в началното образование;*
- *Иновации в предучилищното образование;*
- *Начална училищна педагогика и информационни технологии;*
- *Иновации в технологичното обучение и предприемачество;*
- *Управление на образованието;*
- *Социално-педагогическо консултиране;*
- *Регулиране и контрол в системата на социалните дейности;*
- *Педагогика на обучението по визуални изкуства – Живопис;*
- *Педагогика на обучението по визуални изкуства – Графика и графична комуникация;*
- *Музикална педагогика;*
- *Физическо възпитание и спорт в училище.*

Докторските програми, по които се осъществява обучение във Факултета, са следните:

- *Теория на възпитанието и дидактика;*
- *Предучилищна педагогика;*
- *Социална педагогика;*
- *Специална педагогика;*
- *Управление на образованието;*
- *Организация и управление извън сферата на материалното производство (Социални дейности);*

- *Методика на обучението по музика;*
- *Методика на обучението по изобразително изкуство;*
- *Методика на обучението по физическо възпитание и спорт;*
- *Методика на обучението по техника и технологии.*

ФАКУЛТЕТ ПО ТЕХНИЧЕСКИ НАУКИ

Във Факултета по технически науки се обучават студенти по следните бакалавърски специалности:

- *Компютърни технологии за автоматизация на производството;*
- *Комуникационни и информационни системи;*
- *Сигнално-охранителни системи и сигурност;*
- *Технологии за киберсигурност;*
- *Геодезия (магистър след средно образование);*
- *Инженерна логистика.*

Компютърни технологии за автоматизация на производството.

Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер по компютърни технологии за автоматизация на производството.*

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по техническа подготовка; състезание по информатика и информационни технологии.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: инженери по експлоатация на автоматизирани системи за управление на производството; инженери по проектиране, разработване и внедряване на софтуер за автоматизация на производството; представители на фирми с предмет на дейност проектиране и внедряване на съвременни компютърни технологии в производството; ръководители на звена във фирми с горнодобивните предмети на дейност; служители в държавната администрация, контролни и лицензионни органи; преподаватели във висши училища, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 4 години.

Комуникационни и информационни системи. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер по комуникационни и информационни системи.*

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по техническа подготовка; състезание по информатика и

информационни технологии.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по експлоатация на комуникационни и информационни системи; специалисти в телекомуникационни компании, мобилни оператори, доставчици на интернет; специалисти по експлоатация на програмни продукти, компютърни системи и мрежи; представители на компютърни фирми за даден регион; ръководители на звена с гореизброените предмети на дейност; преподаватели във висши училища, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 4 години.

Сигнално-охранителни системи и сигурност. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер по сигнално-охранителни системи и сигурност*.

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; ДЗИ по математика; тест по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по техническа подготовка; състезание по информатика и информационни технологии.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: експерти по проектиране, изграждане и експлоатация на сигнално-охранителни системи в частни и държавни фирми и организации, лицензирани за извършване на охранителна дейност; ръководители на звена във фирми и организации с предмет на дейност: охрана с технически средства; експерти в техническите звена на институциите от сектора за сигурност – ДАНС, ДАТО, ДАР, МО, МВР, ГД „Охрана“ към Министерството на правосъдието, Служба Военна полиция и др.; представители на охранителни фирми за даден район, с предмет на дейност разработване, проектиране и реализация на сигнално-охранителни системи; ръководители на звена във фирми, с предмет на дейност проектиране и производство на електротехнически, електронни и компютърни компоненти за сигналноохранителни системи; преподаватели във висши училища, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 4 години.

Технологии за киберсигурност. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер по технологии за киберсигурност*.

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по

математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по техническа подготовка; състезание по информатика и информационни технологии.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: служители в Отдел „Киберсигурност“ при ГД „Борба с организираната престъпност“ в секторите „Кибератаки и онлайн хазарт“, „Противоправно съдържание в интернет“ и „Дигитални анализи и открити източници“; експерти в държавната администрация, финансови, застрахователни и други институции с предмет на дейност защита на личните данни (GDPR); специалисти по сигурността на информационните и комуникационните технологии в техническите звена на институциите от сектора за сигурност – ДАНС, ДАТО, ДАР, МО, МВР, ГД „Охрана“ към Министерството на правосъдието, Служба Военна полиция и др.; системни администратори, софтуерни разработчици, както и системни анализатори с предмет на дейност осигуряване на мрежова и информационна сигурност в държавни институции, частни фирми и организации; преподаватели във висши училища; консултанти и експерти по компютърни престъпления в международни асоциации, институти и неправителствени организации по информационна сигурност като (ISC)², SANS, ISACA, MITRE, CERT, EC-Council, Offensive Security, OWASP Foundation и др.; вещи лица и експерти с предмет на дейност изготвяне на съдебни инженеротехнически експертизи в Районните и Окръжни прокуратури, както и в Районните и Окръжни съдилища в Република България, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 4 години.

Геодезия. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „*магистър*“ с професионална квалификация *инженер в геодезията, картографията и кадастъра*.

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по геодезия; състезание по техническа подготовка; състезание по информатика и информационни технологии.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: административни и технически ръководители; мениджъри и технически изпълнители в различните държавни и местни институции и геодезически фирми, в техническите служби към административните органи за управление, в отрасли на строителството, земеделието, икономиката, енергетиката и

др.; експерти в системата на Министерството на отбраната; преподаватели в строителните гимназии и висши училища; вещи лица към съдебната система; ръководители на геодезически фирми и служби и др., както и да продължат образованието си в докторски програми.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 5 години.

Инженерна логистика. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „бакалавър“ с професионална квалификация *инженер логистик*.

Кандидатства се по избор с: тест по техническа подготовка; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по физика; ДЗИ по физика и астрономия; тест по икономика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по техническа подготовка; състезание по информатика и информационни технологии.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: оценители на характеристиките на техническите системи и техните качествени показатели; проектанти на технически системи, машини и механизми; стандартизатори; организатори на програми за управление на запасите и логистичната поддръжка на материално-техническото осигуряване; специалисти по логистика и производствени технологии в държавни и частни фирми, както и да продължат образованието си в магистърски специалности.

Форма на обучение – редовна, задочна, продължителност на обучение: 4 години.

Факултетът предлага обучение в следните **магистърски програми**:

- *Административна и организационна сигурност;*
- *Комуникационни и информационни системи;*
- *Компютърни технологии за автоматизация на производството;*
- *Сигнално-охранителни системи и технологии;*
- *Геоматика;*
- *Инженерна логистика;*
- *Експлоатация на технически системи.*

Докторските програми, по които се осъществява обучение във Факултета, са следните:

- *Комуникационни мрежи и системи;*
- *Автоматизирани системи за обработка на информация и управление;*

- *Приложение на принципите и методите на кибернетиката в различни области на науката;*
- *Обща, висша и приложна геодезия;*
- *Фотограмметрия и дистанционни методи;*
- *Картография (вкл. Тематично географско картографиране);*
- *Инженерна логистика;*
- *Организационна сигурност;*
- *Административна сигурност;*
- *Корпоративна сигурност.*

КОЛЕЖ – гр. ДОБРИЧ

В Колежа се обучават студенти по следните специалности в ОКС *професионален бакалавър*:

- *Начална училищна педагогика и информационни технологии;*
- *Начална училищна педагогика и чужд език;*
- *Предучилищна педагогика и чужд език;*
- *Информатика и информационни технологии.*

Начална училищна педагогика и информационни технологии. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „*професионален бакалавър*“ с професионална квалификация *начален учител, начален учител по информационни технологии.*

Кандидатства се по избор с: тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по математика; ДЗИ по математика; състезание по информатика и информационни технологии; състезание по математика; състезание по български език и литература.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: начален учител; учител по информационни технологии в началното училище; учител-възпитател в началното училище; преподавател в детски школи и центрове за работа с деца, ръководител на групи ученици за извънкласна дейност.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 3 години.

Начална училищна педагогика и чужд език. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „*професионален бакалавър*“ с професионална квалификация *начален учител, начален учител по чужд език.*

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; сертификати за владение на английски език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2; тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по български език и литература.

Дипломираните се могат да реализират своите знания и умения като: начален учител; начален учител по английски език и литература; учител-възпитател в началното училище; преподавател в детски школи и центрове за работа с деца, ръководител на групи ученици за извънкласна дейност.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 3 години.

Предучилищна педагогика и чужд език. Завършилите ОКС „*професионален бакалавър*“ придобиват професионална квалификация *детски учител, детски учител по чужд език*.

Кандидатства се по избор с: тест по английски език; ДЗИ по английски език; сертификати за владеење на английски език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2; тест по гражданско образование; ДЗИ по философия; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по български език и литература.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: детски учител; учител по английски език в детските градини; преподавател в детски заведения и центрове; преподавател в детски школи и центрове за работа с деца, ръководител на групи ученици за извънкласна дейност.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 3 години.

Информатика и информационни технологии. Завършилите тази специалност придобиват ОКС „*професионален бакалавър*“ с професионална квалификация *информатик, информационен администратор*.

Кандидатства се по избор с: тест по информатика; ДЗИ по информатика; ДЗИ по информационни технологии; тест по математика; ДЗИ по математика; тест по български език и литература; ДЗИ по български език и литература; състезание по математика; състезание по информатика и информационни технологии.

Дипломиралите се могат да реализират своите знания и умения като: специалисти по информатика и информационни технологии; консултанти; супервайзъри; системни администратори в учреждения, банки и фирми; програмисти в учреждения, банки и фирми.

Форма на обучение – редовна, продължителност на обучение: 3 години

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ, КВАЛИФИКАЦИЯ И ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ – гр. Варна

В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование на Шуменския университет “Епископ Константин Преславски” 70 години се организира продължаващо обучение и се повишава квалификацията на учители от страната и чужбина.

В Департамента се провеждат обучения за допълнителна професионална квалификация и едногодишни професионално-педагогически специализации през цялата година.

Краткосрочни курсове се реализират съгласно тематичния план или по заявка на потребителите.

Изпитните процедури за професионално-квалификационните степени на учителите са съобразени с нормативните документи на МОН за статута и професионалното развитие на педагогическите специалисти.

В Департамента работят утвърдени хабилитирани преподаватели и доктори – специалисти в областта на педагогиката, теорията и методиката на обучение по различни учебни дисциплини.

Базата на Департамента предоставя отлични условия за провеждане на научни форуми и конференции.

ПРАВИЛНИК

за приемане на студенти след средно образование в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ за учебната 2025/2026 година

І. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С този правилник се определят редът и условията за прием в Шуменския университет (ШУ) „Епископ Константин Преславски“ за учебната 2025/2026 година на лица, завършили средно образование.

Чл. 2. Правилникът за прием на студенти в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ се основава на Закона за висшето образование (ЗВО), Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и Наредбата за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България.

Чл. 3. Шуменският университет приема студенти след завършено средно образование, за които държавата осигурява средства за издръжка на обучението, а също така и студенти след завършено средно образование за обучение срещу заплащане.

Чл. 4. (1) Броят на местата за прием на студенти след завършено средно образование, за които държавата осигурява средства за издръжка на обучението, се утвърждава от Министерския съвет, съгласно чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „а“ от ЗВО.

(2) Броят на местата за прием на студенти след завършено средно образование за обучение срещу заплащане, с изключение на приеманите по реда на чл. 21, ал. 2 от ЗВО, се утвърждава от Министерския съвет, съгласно чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „б“ от ЗВО.

(3) Броят на местата за прием на студенти по ал. 1 и ал. 2 е разпределен по професионални направления и специалности от регулираните професии, по форми на обучение и по образователно-квалификационни степени.

(4) Броят на местата за приемане на студенти след завършено средно образование за обучение срещу заплащане по реда на чл. 21, ал. 2 от ЗВО, се определя както следва:

1. Максималният брой студенти във всяко професионално направление (ПН), приети по реда на чл. 21, ал. 2 от ЗВО, е равен на 10% от капацитета, ако професионалното направление е получило при програмната акредитация оценка от 9,00 до 10,00, и е равен на 5% от капацитета, ако професионалното направление е получило при програмната акредитация оценка от 8,00 до 8,99.

2. Броят на действащите студенти във всяко професионално направление, приети по реда на чл. 21, ал. 2, се взема от Регистъра на действащите и прекъснали студенти за втория семестър на предходната учебна година.

3. Броят на местата за приемане на студенти по реда на чл. 21, ал. 2 от ЗВО във всяко професионално направление се получава като максималният брой по т. 1 се намали с броя на действащите студенти по т. 2.

(5) Броят на местата за прием на студенти след завършено средно образование по специалности се утвърждава от Академичния съвет (АС) по предложение на основните звена на ШУ в рамките на определения брой по ал. 1, ал. 2, ал. 3 и ал. 4.

Чл. 5. (1) По време на обучението си студентите, приети на местата по чл. 4, ал. 1, заплащат годишна такса в размер, който се определя от Министерския съвет, а студентите, приети на местата по чл. 4, ал. 2 и ал. 4, заплащат годишна такса в размер, определена по реда на чл. 95, ал. 4 от ЗВО.

(2) Лица, които са кръгли сираци (до 25-годишна възраст); лица с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 процента; военноинвалиди; лица, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа, се освобождават от заплащане на такси за обучение за една специалност, ако са приети на местата по чл. 4, ал. 1.

(3) Студентите, приети на местата по чл. 4, ал. 4, сключват договор за обучението си с Шуменския университет.

Чл. 6. (1) При записването си приетите в специалности от професионални направления 1.2. Педагогика и 1.3. Педагогика на обучението по... кандидат-студенти подписват уведомление, че не могат да заемат длъжност педагогически специалист, ако страдат от заболяванията, посочени в чл. 2 от Наредба № 4 от 2016 г. за заболяванията и отклоненията, при които не може да се заема длъжност на педагогически специалист, издадена от Министерство на здравеопазването (обн. ДВ., бр. 86/01.11.2016 г., изм. ДВ. бр. 89/07.11.2017 г.), а именно:

1. шизофрено разстройство: изходно състояние (шизофренен дефект), резидуална шизофрения, шизофренна промяна на личността, непрекъснато протичаща шизофрения;

2. разстройства на настроението (афективни разстройства): чести тежки епизоди с психотични симптоми, алтернантно и хронично протичане;

3. психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на психоактивни вещества (злоупотреба с алкохол и психоактивни вещества с последващи когнитивни и личностни промени);

4. епилепсия – чести припадъци и промяна на личността;

5. персистиращи налудни разстройства, свързани с личностна и поведенческа промяна;

6. психични разстройства на личността и поведението, дължащи се

на мозъчно заболяване;

7. разстройства на сексуалното влечение – педофилия;

8. органични психични разстройства – деменция при болестта на Алцхаймер, съдова деменция, други деменции;

9. белодробна туберкулоза с бацилоотделяне.

Чл. 7. (1) Приемането на студенти след завършено средно образование в Шуменския университет се извършва чрез конкурс.

(2) Конкурсът се провежда чрез полагане на кандидатстудентски изпити за специалностите, подробно посочени в *Приложение 4*, и по график, обявен в *Приложение 1*, *Приложение 2* и *Приложение 3*. Посочените приложения са неразделна част от настоящия правилник и при необходимост се актуализират от Академичния съвет на ШУ. На обявените дати в *Приложение 1* и *Приложение 2* се провеждат и отдалечени (онлайн) конкурсни изпити, с изключение на изпита по Физическо възпитание и спорт.

(3) Успешно положените **държавни зрелостни изпити в периода 2008 – 2025 г.** се признават за кандидатстудентски изпити за съответните специалности, съгласно *Приложение 4*.

(4) Кандидат-студенти – лауреати на национални и международни олимпиади, завършващи средно образование в годината, в която се провежда олимпиадата, се приемат без конкурсен изпит и извън утвърдения по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „а“ от ЗВО ежегоден брой на приеманите за обучение студенти, когато конкурсният изпит за желаната от тях специалност съответства на предмета на олимпиадата.

Чл. 8. Приемът на нови студенти след завършено средно образование в Шуменския университет се извършва под ръководството и контрола на назначената от ректора Централна комисия за кандидатстудентска дейност на ШУ.

II. УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Чл. 9. (1) В Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ за всички специалности в образователно-квалификационните степени *магистър след средно образование, бакалавър и професионален бакалавър*, в редовна и в задочна форма на обучение, могат да кандидатстват български граждани, отговарящи на следните условия:

1. Да имат завършено средно образование, даващо им право да продължат обучението си във висшите училища.

2. Да притежават диплома за средно образование, в която са вписани всички оценки, необходими за образуване на бала съгласно *Приложение 4*. При липса на балообразуваща оценка е необходимо кандидатът да представи удостоверение за валидиране на компетентности по учебен предмет по реда на допълнителните държавни зрелостни изпити, съгласно чл. 168,

ал. 1, т. 2 от ЗПУО (Закон за предучилищното и училищното образование).

(2) Български граждани, завършили средно образование в чуждестранни училища, могат да кандидатстват и да бъдат приети за студенти в ШУ след признаване на средното им образование в съответствие с чл. 165 от ЗПУО.

Чл. 10. Кандидати със завършено висше образование, желаещи да се обучават в същата или в по-ниска образователно-квалификационна степен, могат да кандидатстват само за местата по чл. 4, ал. 2 и ал. 4.

III. ДОКУМЕНТИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Чл. 11. Кандидат-студентите подават лично или чрез друго (упълномощено) лице документите си за кандидатстване в Университета. Подаването на документи може да се извърши и чрез формата за онлайн кандидатстване.

Чл. 12. За участие в конкурса по чл. 7 кандидат-студентите подават следните документи:

1. Кандидатстудентски картон – по образец.
2. Оригинал и копие на дипломата за завършено средно образование. Оригиналът на дипломата се връща на кандидата след сравняване.
3. Оригинал и копие на удостоверение за завършен първи етап на средно образование (за завършилите след 2022 г.). Оригиналът на удостоверението се връща на кандидата след сравняване.
4. Български граждани, завършили средно образование в легитимни училища на други държави, представят диплома, преведена и легализирана, както и удостоверение за признато средно образование, издадено от Регионалното управление на образованието по местоживеене към Министерството на образованието и науката, в което са вписани приравнените по шестобалната система оценки по отделните предмети и средният успех от дипломата.
5. Лауреатите от национални и международни олимпиади представят документ от МОН.
6. Кръглите сираци, ненавършили 25-годишна възраст, лицата с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 процента, военноинвалидите, лицата, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа, представят документ, удостоверяващ тези обстоятелства.

(2) Кандидатстващите с издържан изпит от друго висше училище, представят служебна бележка с вписана оценка.

Чл. 13. (1) При подаване на документи по чл. 12 се заплаща такса за участие в кандидатстудентския конкурс.

(2) От такса за кандидатстване по ал. 1 се освобождават: кръглите

сираци (до 25-годишна възраст); лица с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 процента; военноинвалиди; лица, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа.

Чл. 14. (1) Не се приемат кандидатстудентски документи, които не са окомплектовани с всички изискуеми документи по чл. 12 от този правилник.

(2) Кандидат-студенти, представили документи с невярно съдържание или направили опит да дадат невярна информация при попълване на кандидатстудентския картон, се отстраняват от участие в конкурса.

(3) Кандидат-студентите носят наказателна отговорност за неверни данни в документите си за кандидатстване в ШУ, съгласно чл. 313 на Наказателния кодекс (НК).

Чл. 15. Извън сроковете, определени в чл. 31 и чл. 34 от този правилник, не могат да се правят промени в подреждането на желаните специалности.

IV. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ПРЕДВАРИТЕЛНИ ИЗПИТИ

Чл. 16. (1) Записването за участие в предварителните кандидатстудентски изпити става чрез представяне на личната карта на кандидата.

(2) Срокът за приемане на документи за участие в предварителните кандидатстудентски изпити е от **06.01.2025 г. до 17.05.2025 г.**

(3) Документи за участие в предварителните кандидатстудентски изпити се приемат в срока по предходната ал. 2, както следва:

1. В Центъра по кандидатстудентска дейност на ШУ, намиращ се в гр. Шумен, ул. „Университетска“ № 115 (Корпус 1), всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч., и в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от април до май 2025 г., както и в дните на провеждане на предварителните конкурсни изпити – от 8:00 ч. до 8:45 ч.

2. В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование към ШУ, намиращ се в гр. Варна, ул. „Д-р Борис Божков“ № 1, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч.

3. В Колежа към ШУ, намиращ се в гр. Добрич, ж.к. „Добротица“ № 12, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч., и в събота в дните на провеждане на предварителните конкурсни изпити между 8:00 ч. и 8:45 ч.

Чл. 17. Записване за явяване на предварителните кандидатстудентски изпити може да се направи и през сайта на Университета. В този случай кандидат-студентите заплащат такса и получават документ за явяване в деня на провеждане на предварителните изпити между 8:00 ч. и 8:45 ч. в Центъра по кандидатстудентска дейност (Корпус 1) – гр. Шумен и в Колежа

– гр. Добрич.

Чл. 18. (1) Резултатите от предварителните конкурсни изпити служат за класиране само когато кандидат-студентите са изпълнили изискванията, посочени в разделите „Условия за кандидатстване“ и „Документи за кандидатстване“ на този правилник.

(2) За да участват в класирането, кандидат-студентите трябва да подадат необходимите документи в сроковете, посочени в чл. 31 и чл. 34. Неподадените документи в тези срокове губят право на участие в класирането.

V. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ИНДИВИДУАЛЕН ЕЛЕКТРОНЕН ИЗПИТ

Чл. 19. Индивидуалният електронен изпит е форма на провеждане на кандидат-студентски изпит чрез полагане на електронен тест или представяне на портфолио на електронен носител. Кандидат-студентските изпити, които се провеждат в тази форма, са посочени в *Приложение 3* към този правилник.

Чл. 20. Индивидуалните електронни изпити се провеждат в Центъра по кандидат-студентска дейност на ШУ – в гр. Шумен (Корпус 1), в Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование на ШУ в гр. Варна и в сградата на Колежа в гр. Добрич, всеки работен ден, считано от **06.01.2025 г.**

Чл. 21. Записването за участие в индивидуалните електронни изпити става лично чрез представяне на личната карта на кандидата.

Чл. 22. Записването за явяване на индивидуален електронен изпит става в деня на изпита, като датата за провеждането му се определя от кандидата. В същия ден, непосредствено преди електронния изпит, кандидатът заплаща такса за това и получава документ за явяване на индивидуалния електронен изпит.

Чл. 23. Документи за участие в индивидуалните електронни изпити се приемат:

1. В Центъра по кандидат-студентска дейност на ШУ, намиращ се в гр. Шумен, ул. „Университетска“ № 115 (Корпус 1), всеки работен ден от 8:00 ч. до 15:00 ч., и в събота от 08:00 ч. до 10:30 ч. – в периода от април до юли 2025 г.

2. В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование към ШУ, намиращ се в гр. Варна, ул. „Д-р Борис Божков“ № 1, всеки работен ден от 8:00 ч. до 15:00 ч.

3. В Колежа към ШУ, намиращ се в гр. Добрич, ж.к. „Добротица“ № 12, всеки работен ден от 8:00 ч. до 15:00 ч.

Чл. 24. При неудовлетворителни резултати кандидат-студентът може да се яви отново на тест най-рано на следващия работен ден. За всяко

явяване кандидатът заплаща определената такса.

Чл. 25. (1) Резултатите от индивидуалните електронни изпити служат за класиране само когато кандидат-студентите са изпълнили изискванията, посочени в разделите „Условия за кандидатстване“ и „Документи за кандидатстване“ на този правилник.

(2) За да участват в класирането, кандидат-студентите трябва да подадат необходимите документи в сроковете, посочени в чл. 31 и чл. 34. Неподадените документи в тези срокове губят право на участие в класирането.

VI. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА УЧАСТИЕ В ОТДАЛЕЧЕН (ОНЛАЙН) ИЗПИТ

Чл. 26. (1) Отдалеченият (онлайн) изпит е вид електронен изпит, който се провежда чрез интернет платформата Google.

(2) За регистрация и използване на пълната функционалност на платформата за полагане на онлайн изпит е задължително кандидатите да използват имейл адрес в gmail.com.

(3) За да заявят желание да участват в отдалечен (онлайн) изпит, е необходимо кандидатите да изпратят имейл на адрес **online@shu.bg** с текст: онлайн изпит. След това кандидатите ще получат имейл с формуляр, чрез който ще предоставят данни за регистрация за изпита. За всеки изпит кандидат-студентът заплаща такса. Във формуляра трябва да се прикачи сканирано копие (снимка) на платежния документ.

Попълнените формуляри се изпращат от кандидата най-късно **два дни** преди датата на изпита. За всеки отделен изпит се подава отделен формуляр.

(4) След изпращане на попълнения формуляр кандидатите получават входящ номер и линк в системата Google meet. Те са необходими за включване в изпита.

(5) Линкът към изпитния тест се получава в чата на Google meet в деня на изпита, след като кандидатите се легитимират с лична карта пред видеоквестора.

(6) Влизането в Google meet в деня на изпита става между 8:30 ч. и 8:40 ч., като начален час на изпита е 9:00 ч., а продължителността му е 90 (деветдесет) мин. Системата отчита часа на предаване на отговорите и ако той е след крайния час, тестът се анулира. По време на изпита кандидатите трябва задължително да са с включени камери и изключени микрофони.

(7) Всеки кандидат има право САМО на един тест на едно явяване в един ден. Ако системата засече два отговора от един кандидат, за валидна се зачита първата регистрирана оценка.

(8) В деня на изпита е необходимо кандидатите да разполагат с изп-

равна уеб камера и микрофон. Задължително е влизането в Google meet и попълването на теста да стане през компютър, а не през телефон.

Чл. 27. При неудовлетворителни резултати кандидат-студентът може да се явява на всяка обявена дата.

Чл. 28. (1) Резултатите от отдалечените (онлайн) изпити служат за класиране, само когато кандидат-студентите са изпълнили изискванията, посочени в разделите „Условия за кандидатстване“ и „Документи за кандидатстване“ на този правилник.

(2) За да участват в класирането, кандидат-студентите трябва да подадат необходимите документи в сроковете, посочени в чл. 31 и чл. 34. Неподадалите документи в тези срокове губят право на участие в класирането.

VII. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ПЪРВИ ЕТАП НА КЛАСИРАНЕ

Чл. 29. (1) В първия етап на класиране могат да участват кандидат-студенти, притежаващи към датата на кандидатстване диплома за средно образование.

(2) В първия етап на класиране се реализира прием до 50% от утвърдените места от МС за ШУ „Епископ Константин Преславски“.

Чл. 30. За участие в първия етап на класиране кандидат-студентите подават документите, изброени в чл. 12 от този правилник.

Чл. 31. Сроктът за приемане на документи за участие в първия етап на класиране е **от 06.01.2025 г. до 23.05.2025 г.**

Чл. 32. Документи за участие в първия етап на класиране се приемат:

1. В Центъра по кандидатстудентска дейност на ШУ, намиращ се в гр. Шумен, ул. „Университетска“ № 115 (Корпус 1), всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от април до май 2025 г.

2. В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование към ШУ, намиращ се в гр. Варна, ул. „Д-р Борис Божков“ № 1, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч.

3. В Колежа към ШУ, намиращ се в гр. Добрич, ж.к. „Добротица“ № 12, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч.

4. Онлайн през сайта на Университета.

VIII. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ВТОРИ ЕТАП НА КЛАСИРАНЕ

Чл. 33. За участие във втория етап на класиране кандидат-студентите подават документите, изброени в чл. 12 от този правилник.

Чл. 34. Сроктът за приемане на документи за участие във втория

етап на класиране е от **02.06.2025 г. до 05.07.2025 г.**

Чл. 35. Документи за участие във втория етап на класиране се приемат:

1. В Центъра по кандидатстудентска дейност на ШУ, намиращ се в гр. Шумен, ул. „Университетска“ № 115 (Корпус 1), всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч., в събота от 08:00 ч. до 12:00 ч. – в периода от юни и юли 2025 г.
2. В Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование към ШУ, намиращ се в гр. Варна, ул. „Д-р Борис Божков“ № 1, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч.
3. В Колежа към ШУ, намиращ се в гр. Добрич, ж.к. „Добротица“ № 12, всеки работен ден от 8:00 ч. до 16:30 ч.
4. Онлайн през сайта на Университета.

IX. КОНКУРСНИ ИЗПИТИ

Чл. 36. (1) Кандидат-студентите полагат конкурсни изпити, съответстващи на желаните специалности, съгласно *Приложение 4* и по предварително обявения график в *Приложение 1*, *Приложение 2* и *Приложение 3* – неразделна част от настоящия правилник.

(2) В случаите, когато за дадена специалност по *Приложение 4* са предвидени няколко взаимнозаменяеми конкурсни изпита, кандидат-студентите имат право да се явят, както на всеки един от тях, така и само на един от посочените.

(3) Оценка от държавните зрелостни изпити, проведени в периода 2008 – 2025 г., се признават за резултати от кандидатстудентски конкурсен изпит (*Приложение 4*).

(4) С решение на Академичния съвет като конкурсни изпити се признават резултатите от състезания и олимпиади, организирани от ШУ (*Приложение № 5*).

(5) Шуменският университет признава оценки от кандидатстудентски изпити, положени в други висши училища през 2025 г.

(6) При образуване на състезателния бал се взема най-високата оценка, независимо кога е получена – на предварителен конкурсен изпит, на редовен конкурсен изпит, на индивидуален електронен изпит, на отдалечен (онлайн) изпит, от държавен зрелостен изпит или от сертификат.

Чл. 37. Учебното съдържание на всеки конкурсен изпит е в съответствие с действащите в годината на кандидатстване учебни планове на средните училища в Република България и съгласно обявени програми в кандидатстудентския справочник.

Х. ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

Чл. 38. Организацията и провеждането на конкурсните изпити за кандидат-студенти в ШУ се извършва от комисии.

Чл. 39. Конкурсните изпити са анонимни.

Чл. 40. Писмените конкурсни, индивидуалните електронни и отдалечените (онлайн) изпити са с продължителност 90 (деветдесет) минути без изпитите по Физическо възпитание и спорт.

Чл. 41. (1) В деня на изпита, в 8:00 ч. се излага списък с мястото и залата, където ще се проведе.

(2) В деня на изпита кандидат-студентите се явяват в определените сгради не по-късно от половин час (30 минути) преди обявеното му начало и задължително носят със себе си документа с входящия номер и личната си карта (или друг документ за самоличност).

(3) Отдалечените (онлайн) изпити се провеждат по реда на раздел XI от настоящия правилник.

Чл. 42. (1) Вариантите за писмените конкурсни изпити се изтеглят лотарийно (на случаен принцип) в деня на изпита в присъствието на кандидат-студенти, квесторите, след което се съобщават на кандидат-студентите в другите зали.

(2) Кандидат-студентите, които са се явили след изтеглянето на варианта за писмения конкурсен изпит, не се допускат в залите.

Чл. 43. Вариантът за електронния индивидуален изпит се изтегля лотарийно (на случаен принцип) от изпитващата платформа след регистрацията на кандидат-студента.

Чл. 44. По време на писмените конкурсни изпити кандидат-студентите могат да ползват само синьо пишещ химикал.

Чл. 45. Забранява се ползването на технически средства от кандидат-студентите по време на конкурсните изпити.

Чл. 46. При доказано преписване или опит за преписване, както и при нарушаване анонимността на изпита чрез знак, особен цвят и др. писмена работа на кандидат-студента се анулира.

Чл. 47. След приключване на писмения конкурсен изпит кандидат-студентът предава работата си на председателя на квесторската комисия в залата, в която се е явил. Писмената работа се запечатва задължително в присъствието на кандидат-студента, с което се гарантира неговата анонимност.

XI. ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОТДАЛЕЧЕНИТЕ (ОНЛАЙН) ИЗПИТИ

Чл. 48. (1) Допуснатите до онлайн изпит кандидати трябва да имат отдалечен достъп чрез непрекъсната интернет връзка и компютърна конфигурация (или лаптоп) с налични и работещи видеокамера и микрофон.

(2) Кандидатите задължително се регистрират чрез акаунти в gmail. Допустими браузъри са Google Chrome (препоръчителен), Mozilla Firefox или Edge.

(3) Изпитът се провежда чрез използване на приложението Google meet за осъществяване на видеовръзка и Google формуляри за теста. Действията на кандидат- студентите и взаимодействието им със системата се следят от видеоквестори по време на изпита.

(4) В деня на изпита кандидат-студентите трябва да се присъединят към Google meet на своя видеоквестор. Линк за видеосрещата се получава с имейл след регистриране за изпита.

(5) Кандидат-студентите трябва да влязат във видеосрещата между 8:30 ч. и 8:40 ч.

(6) Важно условие е кандидат-студентите да са влезли в своите gmail профили и чрез тях да се присъединят към видеосрещата в Google meet. Gmail профилът трябва да съдържа валидни име и фамилия на кандидат-студента.

(7) При отваряне на линка се подава искане за присъединяване към групата, което се одобрява от квестора. Непосредствено след одобрението, кандидат-студентът трябва да се идентифицира, като покаже лична карта на камерата.

(8) При възникнала необходимост онлайн квесторът може да изиска от кандидат-студента да насочи камерата към останалата част от помещението, за да докаже, че не използва помощни материали или чужда помощ.

Чл. 49. (1) За нормалното протичане на изпита кандидат-студентите трябва да си осигурят:

1. интернет свързаност;
2. персонален компютър (лаптоп);
3. видео камера;
4. микрофон;
5. помещение за самостоятелна работа.

(2) По време на онлайн изпита не се разрешава използване на:

1. калкулатор, включително за мобилно устройство или за компютър;
2. техника за мобилна връзка или друго мобилно устройство;
3. други ресурси, вкл. електронни, книжни (с изключение на разрешен справочник по математика).

(3) Присъствието на други лица в помещението при кандидат-студента по време на онлайн изпита, е недопустимо.

Чл. 50. (1) Начало на изпита и кратки инструкции за провеждане се дават от видеоквестора 5 (пет) минути преди часа за започване;

(2) За да стартира изпита си, кандидат-студентът трябва да влезе в линка, който се предоставя от квестора в чата на Google meet;

(3) Отговорност на кандидат-студентите е да следят стриктно информацията, получавана по електронна поща в дните преди изпита;

(4) Всеки, който не е изпълнил посочените условия изцяло, няма да бъде допуснат до изпита;

(5) При регистриране на нарушение на посочените по-горе правила, квесторът има право да прекрати и/или анулира изпита на кандидата.

Чл. 51. Обявяването на резултата и оценката от проведения онлайн изпит се извършва автоматично от системата след приключване на изпита, като всеки кандидат-студент може да я види след изпращане на отговорите.

Чл. 52. (1) Във връзка с изпълнение на дейности по контрол на организацията, провеждането и оценяването на кандидатстудентски изпити в Шуменския университет, както и осигуряване на информационната сигурност при работа с изпитните документи и на надеждна среда за провеждане на изпитите, Шуменският университет извършва видеонаблюдение по време на провеждане на изпитите съгласно Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) и прилагания се от 25.05.2018 г. Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ регламент за защита на личните данни). Осъществяването на видеонаблюдение се явява действие по обработване на лични данни по смисъла на чл. 4, т. 2 от Регламента, а именно операция или съвкупност от операции, извършвана с лични данни или набор от лични данни чрез автоматични или други средства като събиране, записване, организиране, структуриране, съхранение, адаптиране или промяна, извличане, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване или друг начин, по който данните стават достъпни, подреждане или комбиниране, ограничаване, изтриване или унищожаване. На основание чл. 6, т. 1, б. „е“ от Регламента обработването е законосъобразно, ако е необходимо за целите на легитимните интереси на администратора или на трета страна, освен когато пред такива интереси предимство имат интересите или основните права и свободи на субекта на данните, които изискват защита на личните данни, по-специално, когато субектът на данните е дете.

(2) От своя страна обективното и честно провеждане на кандидатстудентски изпити в Шуменския университет неминуемо поражда засилен обществен интерес, поради което видеонаблюдението е една от мерките за осигуряване на равнопоставеност при явяване на изпит чрез противодействие на опитите за манипулиране на процеса.

(3) Шуменският университет спазва всички свои задължения при използването на технически средства за видеонаблюдение, като:

1. прилага принципите за адекватност и пропорционалност при обработване на лични данни чрез видеонаблюдение;
 2. използва технически средства за видеонаблюдение единствено за целите на кандидатстудентския изпит;
 3. достъп до информацията, събрана с технически средства за видеонаблюдение, имат единствено длъжностни лица ангажирани с дейностите по провеждане на кандидатстудентския изпит;
- (4) ШУ е администратор на лични данни по смисъла на чл. 4, т. 7 от Регламент (ЕС) 2016/679. След постигане на целите на кандидатстудентския изпит администраторът ще унищожи цялата информация, събрана чрез използването на технически средства за видеонаблюдение.

XII. ПРОВЕРКА И ОЦЕНКА НА ПИСМЕНИТЕ РАБОТИ

Чл. 52. (1) Писмените работи от конкурсните изпити за кандидат-студенти се проверяват и оценяват от двама проверяващи, независимо един от друг. Оценяването е според броя на постигнатите точки. Задължително се арбитрират всички работи, оценени със „Слаб“.

(2) Индивидуалният електронен изпит се оценява от изпитващата платформа. Оценяването се прави по скала, според броя на постигнатите точки.

(3) Отдалеченият (онлайн) изпит се оценява от изпитващата платформа. Оценяването се прави по скала, според броя на постигнатите точки.

Чл. 53. Резултатите от конкурсните изпити се обявяват не по-късно от 5 (пет) календарни дни след датата на тяхното провеждане.

Чл. 54. Обявените оценки от конкурсните изпити са окончателни и не подлежат на корекция, освен при допуснатата техническа грешка.

Чл. 55. В срок от 3 (три) работни дни след обявяването на резултатите от съответния писмен конкурсен изпит желаещите кандидати могат лично да разгледат работите си. За целта се подава молба до председателя на Централната комисия по кандидатстудентска дейност. Писмената работа се показва само на кандидат-студента срещу представяне на лична карта и документ с входящия номер.

Чл. 56. Резултатите от конкурсните изпити са валидни само за класиране в годината, в която са проведени.

XIII. ОБРАЗУВАНЕ НА СЪСТЕЗАТЕЛНИЯ БАЛ

Чл. 57. Състезателният бал на кандидат-студентите за класиране се образува, съгласно *Приложение 4* към този правилник.

Чл. 58. В случаите, когато кандидат-студентът е издържал успешно повече от един изпит за дадена специалност, в балообразуването участва

най-високата оценка.

Чл. 59. (1) При условие че в дипломата на български гражданин за завършено средно образование няма оценка, която участва в образуването на състезателния бал, е необходимо кандидатът да представи удостоверение за валидиране на компетентности по учебен предмет по реда на допълнителните държавни зрелостни изпити, съгласно чл. 168, ал. 1, т. 2 от ЗПУО.

(2) Когато в дипломата за завършено средно образование са вписани повече от една оценка по балообразуващ предмет, за балообразуваща се приема оценката от държавния зрелостен изпит.

Чл. 60. Не участват в класирането кандидат-студенти, които са получили оценка „Слаб“ на всеки от конкурсните изпити за желаната специалност.

XIV. КЛАСИРАНЕ НА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИТЕ И ЗАПИСВАНЕ НА НОВОПРИЕТИТЕ СТУДЕНТИ

Първи етап на класиране

Чл. 61. В първия етап на класиране могат да участват само кандидат-студентите, които са издържали успешно поне един от конкурсните изпити за съответната специалност *съгласно Приложение 4 и Приложение 5* към този правилник, или имат оценки от **държавните зрелостни изпити, проведени в периода 2008 – 2024 г.**

Чл. 62. (1) Резултатите от първия етап на класиране се обявяват на **27 май 2025 г.**

(2) В срок до **31 май 2025 г. включително** всички класирани кандидат-студенти трябва да се запишат, независимо от желанието, по което са класирани. Придобитите студентски права се губят, ако кандидат-студентът не се запише.

(3) За да участват във втория етап на класиране, **некласираните или незаписалите се кандидат-студенти** подават отново документи по чл. 12, в сроковете по чл. 34.

Втори етап на класиране

Чл. 63. В класирането участват само кандидат-студентите, които са издържали успешно поне един от конкурсни изпити за съответната специалност *съгласно Приложение 4 и Приложение 5* към този правилник или имат оценки от **държавните зрелостни изпити, проведени в периода 2008 – 2025 г.**

Чл. 64. Кандидат-студентите със състезателен бал, равен с този на последния приет в същата специалност, се приемат независимо от обявените

места.

Чл. 65. Класирането се извършва по низходящ ред на състезателния бал само по реда на специалностите, попълнени в състезателния картон.

Чл. 66. Вторият етап се състои от две класирания. Кандидатите са длъжни да се информират сами за резултатите от всяко отделно класиране. Университетът не изпраща писмени съобщения за резултати от изпити, класирания и срокове за записване.

Чл. 67. (1) Първото класиране от втория етап се обявява на **7 юли 2025 г.**

(2) В срок от 7 юли до 12 юли 2025 г. – всички класирани кандидат-студенти могат да се запишат в специалността, в която са приети или подават заявление да запазят правото си да участват във второ класиране. При наличие на свободни места те преминават в по-предно желание по реда на специалностите, посочен в състезателния картон.

(3) Некласираните кандидат-студенти автоматично участват във второ класиране, без да подават заявление.

(4) Класирани кандидат-студенти, които не се запишат или не подадат заявление за участие във второ класиране, отпадат от класирането.

(5) За свободните места след първо класиране могат да кандидатстват и кандидатстуденти, неучаствали в първо класиране. Документи се подават до **12 юли 2025 г.** включително.

Чл. 68. (1) Окончателното второ класиране от втория етап се обявява на **14 юли 2025 г.**

(2) В срок от 14 юли до 19 юли 2025 г. – включително приетите от второ класиране се записват окончателно в ШУ.

Чл. 69. (1) При записване в ШУ новоприетите студенти представят следните документи:

1. Оригинал и копие на диплома за завършено средно образование.
2. Оригинал и копие на удостоверението за завършен първи етап на средно образование (за завършилите след 2022 г.).
3. Комплект документи за новоприети студенти - по образец.
4. Три броя снимки с формат 35 x 45 мм.
5. Оригинал на лична карта.
6. Квитанция за платена такса за обучение през първия семестър.

(2) Внесената семестриална такса не се възстановява при напускане на студента.

Чл. 70. Приетите студенти, които не са потвърдили желанието си да се обучават в Университета или не са се записали в определените за съответното класиране срокове, отпадат от класирането.

XV. КАНДИДАТСТВАНЕ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ГРАЖДАНИ

Чл. 71. (1) В Шуменския университет могат да кандидатстват чужденци, които притежават документ за завършено средно образование, осигуряващо им достъп до обучение във висшите училища на страната, в която е придобито средното образование или документ за завършено висше образование или степен на висше образование.

(2) По реда, установен за български граждани, в ШУ могат да кандидатстват и да се обучават чуждестранни граждани, които са:

1. граждани на страни от Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство;

2. имат статут на постоянно пребиваващи на територията на Република България;

3. имат статут на статут на бежанци.

Чл. 72. Чуждестранните граждани, извън посочените в чл. 72, могат да кандидатстват и да се обучават в Шуменския университет:

1. в изпълнение на междуправителствени спогодби за образователен, научен и културен обмен;

2. съгласно актове на Министерския съвет;

3. при условията на чл. 95, ал. 8 и ал.10 от ЗВО.

Чл. 73. Чуждестранните граждани, които кандидатстват при условията на междуправителствени спогодби и съгласно актове на Министерския съвет, подават документите си в МОН и се приемат при условията и реда, определени в съответната спогодба и акт на Министерския съвет.

Чл. 74. (1) Чуждестранните граждани, които кандидатстват при условията на чл. 95, ал. 8 и ал. 10 от ЗВО, подават документите си в Центъра за международно сътрудничество на Шуменския университет в срок до **1 септември 2025 г.**

(2) Чужденците подават следните документи:

1. Заявление по образец, съдържащо кратки биографични данни и специалностите, в които желаят да се обучават.

2. Копие от документа за завършено средно образование и от приложението с оценките и удостоверение за признаване на средното образование, придобито в училище на чужда държава, издадено от Регионалното управление на образованието;

3. Документ, издаден от компетентен орган, с който се удостоверява правото на кандидата да продължи обучението си във висшите училища на страната, в която е придобито средното образование;

4. Документ за владее на български език, издаден от висше училище в Република България - за кандидатите, които ще се обучават на български език и няма да преминават езикова и специализирана подготовка;

5. Копие от документите за гражданство - за кандидатите с двойно

гражданство, едното от които е българско;

6. Две снимки.

(3) Документите по ал. 1, т. 2, 3 и 5 трябва да бъдат легализирани, преведени и заверени в съответствие с разпоредбите на международните договори на Република България с държавата, в която са издадени, а при отсъствие на такива - по общия ред за легализациите, преводите и заверките на документи и други книжа.

(4) Минималният среден успех от учебните предмети от документа за завършено средно образование, които са балообразуващи за специалността, за която кандидатства лицето, не може да бъде по-нисък от 62 на сто от максималната стойност по системата за оценяване в страната, в която е придобито средното образование.

Чл. 75. Чуждестранните граждани, с изключение на тези с двойно гражданство (българско и друго) и на приетите по реда на ПМС №103/1993 г., през първата година се обучават в подготвителен курс по езикова и специализирана подготовка по български език, освен ако представят документ за владее на български език.

Чл. 76. Таксите за обучение на чуждестранните студенти се определят ежегодно с постановление на Министерския съвет.

XVI. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 77. (1) Всички постъпили молби и жалби относно кандидатстудентската дейност се разглеждат от Централната комисия по кандидатстудентска дейност на ШУ.

(2) Ректорът решава окончателно всички въпроси, свързани с приемането на студенти в ШУ.

Чл.78. За проявена недобросъвестност и за неспазване на установения ред при оценяването на писмените работи, приема на кандидатстудентските документи, класирането и записването на студентите членовете на съответните комисии се наказват съгласно чл. 58, ал. 1, т. 7 от ЗВО, а лицата от административния персонал – по чл. 188 от Кодекса на труда. Ако извършеното деяние е престъпление, за него се уведомява прокуратурата.

Чл. 79. (1) Неразделна част от настоящия правилник са:

- 1.** Приложение № 1 – График за провеждане на предварителните конкурсни изпити;
- 2.** Приложение № 2 – График за провеждане на конкурсни изпити;
- 3.** Приложение № 3 – Списък на индивидуалните електронни изпити;
- 4.** Приложение № 4 – Списък на специалностите, формите на обучение, конкурсните изпити и оценките от дипломата за средно образование,

които участват при образуване на бала;

5. Приложение № 5 – Списък на състезанията, чиито резултати се признават за кандидатстудентски конкурсни изпити през 2025 г.

(2) Настоящият правилник е приет с решение на Академичния съвет на ШУ по протокол № РД-05-04 от 29.11.2024 г. по предложение на ЦК по КСД на ШУ, съгласно нейно решение с протокол № РД-07-01/27.11.2024 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**ГРАФИК ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ПРЕДВАРИТЕЛНИТЕ КОНКУРСНИ ИЗПИТИ**

Дата	Конкурсен изпит	Място на провеждане		
		Шумен	Варна	Добрич
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	АНГЛИЙСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	НЕМСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	РУСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ИСТОРИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ТЕОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	МАТЕМАТИКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ИНФОРМАТИКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ИКОНОМИКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ФИЗИКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ХИМИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ГЕОГРАФИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	БИОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж

Дата	Конкурсен изпит	Място на провеждане		
		Шумен	Варна	Добрич
22.02.; 12.04.; 17.05.2025 г.	ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ (практически изпит)	Корпус 2	НЕ	НЕ

Начален час на изпитите в гр. Шумен – 09.00 ч.

Начален час на изпитите в гр. Добрич – 09.30 ч.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

ГРАФИК ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

Дата	Конкурсен изпит	Място на провеждане		
		Шумен	Варна	Добрич
05.07.2025 г.	БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	АНГЛИЙСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	НЕМСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	РУСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ИСТОРИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ТЕОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	МАТЕМАТИКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ИНФОРМАТИКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ИКОНОМИКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ФИЗИКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ХИМИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	БИОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ГЕОГРАФИЯ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж

Дата	Конкурсен изпит	Място на провеждане		
		Шумен	Варна	Добрич
05.07.2025 г.	ТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА (тест)	Корпус 1	НЕ	Колеж
05.07.2025 г.	ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ (практически изпит)	Корпус 2	НЕ	НЕ

Начален час на изпитите в гр. Шумен – 09.00 ч.

Начален час на изпитите в гр. Добрич – 09.30 ч.

Шуменският университет „Епископ Константин Преславски” запазва правото си за промяна в графика на кандидатстудентските изпити.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

СПИСЪК НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ЕЛЕКТРОННИ ИЗПИТИ

Конкурсен изпит	Място на провеждане		
	Шумен	Варна	Добрич
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
НЕМСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
РУСКИ ЕЗИК (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ИСТОРИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ТЕОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
МАТЕМАТИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ИНФОРМАТИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ИКОНОМИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ФИЗИКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ХИМИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
БИОЛОГИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ГЕОГРАФИЯ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
ТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА (тест)	Корпус 1	ДИКПО	Колеж
МУЗИКА (портфолио)	Изпраща се на имейл ksk@shu.bg		
РИСУВАНЕ (портфолио)	Изпраща се на имейл ksk@shu.bg		

Индивидуалните електронни изпити се провеждат всеки работен ден от 06.01.2025 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

СПИСЪК НА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ, ФОРМИТЕ НА ОБУЧЕНИЕ, КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ И ОЦЕНКИТЕ ОТ ДИПЛОМАТА ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ, КОИТО УЧАСТВАТ ПРИ ОБРАЗУВАНЕ НА БАЛА

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ		
Педагогика на обучението по български език и история <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - тест по история; - ДЗИ по история и цивилизации; - състезание по история; - състезание по български език и литература.	български език и литература или история и цивилизации
Педагогика на обучението по история и география <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по история; - ДЗИ по история и цивилизации; - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по история; - състезание по география; - състезание по български език и литература.	история и цивилизации или география и икономика
Английска филология <i>редовно, задочно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - сертификат за владеење на ан- глийски език на ниво B1, B2, C1 или C2; - международен сертификат (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE или SAT); - класиране на областен или нацио- нален кръг на олимпиада по ан- глийски език.	чужд език
Българска филология <i>редовно, задочно*</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по български език и литература.	български език и литература

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Българистика и медии <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по български език и литература.	български език и литература
Приложна германистика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по немски език; - тест по английски език; - тест по руски език; - ДЗИ по немски език; - ДЗИ по английски език; - ДЗИ по руски език; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - сертификат за владее на чужд език на ниво A1, A2, B1, B2, C1 или C2.	български език и литература или чужд език
Приложна лингвистика: английски език и немски език <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - международен сертификат (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE или SAT); - класиране на областен или национален кръг на олимпиада по английски език; - сертификат за владее на английски език на ниво B1, B2, C1 или C2.	български език и литература или чужд език
Приложна лингвистика: английски език и руски език <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - международен сертификат (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE или SAT); - класиране на областен или национален кръг на олимпиада по английски език; - сертификат за владее на английски език на ниво B1, B2, C1 или C2.	български език и литература или чужд език

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Приложна лингвистика: английски език и турски език <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - международен сертификат (IELTS, TOEFL, FCE, CAE, CPE или SAT); - класиране на областен или национален кръг на олимпиада по английски език; - класиране на областен или национален кръг на олимпиада по английски език; - сертификат за владеење на чужд език на ниво B1, B2, C1 или C2.	български език и литература или чужд език
Руска филология с бизнес комуникация <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по руски език; - тест по английски език; - тест по немски език; - ДЗИ по руски език; - ДЗИ по английски език; - ДЗИ по немски език; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по български език и литература; - сертификат за владеење на чужд език на ниво A1, A2, B1, B2, C1 или C2; - състезание по руски език.	български език и литература или чужд език
Турска филология с бизнес комуникация <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по руски език; - тест по английски език; - тест по немски език; - ДЗИ по руски език; - ДЗИ по английски език; - ДЗИ по немски език; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по български език и литература; - сертификат за владеење на чужд език на ниво A1, A2, B1, B2, C1 или C2.	български език и литература или чужд език

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Археология <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по история; - ДЗИ по история и цивилизации; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по история; - състезание по български език и литература.	история и цивилизации
История <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по история; - ДЗИ по история и цивилизации; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по история; - състезание по български език и литература.	история и цивилизации
Теология <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по теология; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - тест по история; - ДЗИ по история и цивилизации; - състезание по история; - състезание по български език и литература.	български език и литература или история и цивилизации
Журналистика и реклама* <i>задочно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по български език и литература.	български език и литература
Връзки с обществеността* <i>задочно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по български език и литература.	български език и литература

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
ФАКУЛТЕТ ПО МАТЕМАТИКА И ИНФОРМАТИКА		
Информационни технологии, информатика и математика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по информатика и инф. технологии; - състезание по математика.	математика или информатика или информационни технологии
Педагогика на обучението по икономика и математика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по икономика; - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по инф. технологии; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по икономика; - състезание по математика.	математика или икономика или география и икономика
Икономика* <i>задочно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по икономика; - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по икономика; - състезание по математика.	математика или икономика или география и икономика

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Бизнес математика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - тест по информационни технологии; - тест по икономика; - ДЗИ по география и икономика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по информатика и информационни технологии; - състезание по икономика; - състезание по математика.	математика или информатика или информационни технологии
Компютърен дизайн и мултимедия <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по информатика и информационни технологии; - състезание по математика.	математика или информатика или информационни технологии
Компютърни информационни технологии <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по информатика и информационни технологии; - състезание по математика.	математика или информатика или информационни технологии

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Софтуерно инженерство <i>редовно, задочно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по информатика и информационни технологии; - състезание по математика.	математика или информатика или информационни технологии
ФАКУЛТЕТ ПО ПРИРОДНИ НАУКИ		
Педагогика на обучението по биология и химия <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по физика; - състезание по биология.	биология и здравно образование или химия и опазване на околната среда
Педагогика на обучението по география и биология <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по биология; - състезание по химия; - състезание по география.	география и икономика или биология и здравно образование

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Педагогика на обучението по природни науки <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по физика; - състезание по биология.	биология и здравно образование или химия и опазване на околната среда или физика и астрономия
Туризм* <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по география; - тест по икономика; - ДЗИ по география и икономика; - тест по английски език; - тест по немски език; - тест по руски език; - ДЗИ по английски език; - ДЗИ по немски език; - ДЗИ по руски език; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по география; - сертификат за владее на чужд език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2.	география и икономика или чужд език

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Астрономия <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по български език и литература; - ДЗИ по български език и литература; - състезание по химия; - състезание по физика.	физика и астрономия или математика
Медицинска химия <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по физика; - състезание по биология.	химия и опазване на околната среда или физика и астрономия или биология и здравно образование

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Екология и опазване на околната среда <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	биология и здравно образование или химия и опазване на околната среда
Устойчиво развитие и туризъм <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по география; - състезание по биология.	биология и здравно образование или география и икономика

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
География и регионална политика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по география; - ДЗИ по география и икономика; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по география; - състезание по физика; - състезание по биология.	география и икономика или история и цивилизация или български език и литература
Растителна защита <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по биология; - ДЗИ по биология и здравно образование; - тест по химия; - ДЗИ по химия и опазване на околната среда; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по химия; - състезание по физика; - състезание по биология.	биология и здравно образование или химия и опазване на околната среда
ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ		
Начална училищна педагогика и чужд език <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; тест по бълг. език и литература; ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или чужд език

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Педагогика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизации
Предучилищна и начална училищна педагогика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизации
Предучилищна педагогика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизации
Социална педагогика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизации
Специална педагогика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизации
Педагогика на обучението по изобразително изкуство <i>редовно</i>	(х коефициент 4): - ДЗИ по изобразително изкуство; - портфолио.	-
Педагогика на обучението по музика <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 4): - ДЗИ по музика; - портфолио.	-
Педагогика на обучението по техника и технологии <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по технологии и предприемачество; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	физика и астрономия или математика

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Педагогика на обучението по физическо възпитание <i>редовно</i>	Практически изпит по физическо възпитание и спорт (х коефициент 3)	български език и литература
Социални дейности <i>редовно, задочно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература.	български език и литература или история и цивилизации
ФАКУЛТЕТ ПО ТЕХНИЧЕСКИ НАУКИ		
Компютърни технологии за автоматизация на производството <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - състезание по информатика и информационни технологии.	математика или физика и астрономия

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Комуникационни и информационни системи <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - състезание по информатика и информационни технологии.	математика или физика и астрономия
Сигнално-охранителни системи и сигурност <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - състезание по информатика и информационни технологии.	математика или физика и астрономия

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Технологии за киберсигурност <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - състезание по информатика и информационни технологии.	математика или физика и астрономия
Геодезия <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по геодезия; - състезание по техническа подготовка; - състезание по информатика и информационни технологии.	математика или физика и астрономия

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Инженерна логистика <i>редовно, задочно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по техническа подготовка; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по физика; - ДЗИ по физика и астрономия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по техническа подготовка; - състезание по информатика и информационни технологии.	математика или физика и астрономия или икономика
КОЛЕЖ – ДОБРИЧ		
Начална училищна педагогика и информационни технологии <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - състезание по информатика и информационни технологии; - състезание по математика; - състезание по български език и литература.	български език и литература или информатика или информационни технологии

Специалности и форми на обучение	Конкурсни изпити / матури	Оценки от дипломата за средно образование
Начална училищна педагогика и чужд език <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - сертификат за владеење на чужд език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по български език и литература.	български език и литература или чужд език
Предучилищна педагогика и чужд език <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по английски език; - ДЗИ по английски език; - сертификат за владеење на чужд език на ниво А1, А2, В1, В2, С1 или С2; - тест по гражданско образование; - ДЗИ по философия; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по български език и литература.	български език и литература или чужд език
Информатика и информационни технологии <i>редовно</i>	По избор (х коефициент 3): - тест по информатика; - ДЗИ по информатика; - ДЗИ по информационни технологии; - тест по математика; - ДЗИ по математика; - тест по бълг. език и литература; - ДЗИ по бълг. език и литература; - състезание по математика; - състезание по информатика и информационни технологии.	математика или информатика или информационни технологии

*** Обучението в специалностите Българска филология (задочно), Журналистика и реклама, Връзки с обществеността, Икономика и Туризм се извършва само срещу заплащане.**

**** Максималният бал за всички специалности е 24.**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5

СПИСЪК НА СЪСТЕЗАНИЯТА, ЧИТО РЕЗУЛТАТИ СЕ ПРИЗНАВАТ ЗА КАНДИДАТСТУДЕНТСКИ КОНКУРСНИ ИЗПИТИ ПРЕЗ 2025 Г. В ШУМЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ“

1. Състезание по български език и литература
2. Състезание по руски език
3. Състезание по история
4. Състезание по математика
5. Състезание по информатика и информационни технологии
6. Състезание по икономика
7. Състезание по химия
8. Състезание по биология
9. Състезание по физика
10. Състезание по география
11. Състезание по геодезия
12. Състезание по техническа подготовка

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Изпитът е писмен (тест). Тестът има комбиниран характер. Той включва задачи по български език и по българска литература, съставени на базата на учебните програми по тези предмети за средното училище. Тестът се състои от **два компонента**: езикови задачи и литературни задачи.

Езиковите задачи проверяват усвояването на книжовноезиковите норми – правописни, пунктуационни, граматични, лексикални, стилистични. Основните области на проверка са: Правопис (писане на гласни и съгласни); Слято, полуслято и разделно писане на думи; Употреба на главни букви; Пунктуация (употреба на запетая и на другите пунктуационни знаци); Членуване на имената; Употреба на категорията число; Употреба на глаголни форми; Употреба на местоимения; Употреба на предлози; Значения на думи и многозначност; Синонимия, омонимия, антонимия, паронимия; Употреба на думи и устойчиви словосъчетания; Редактиране на изречения и текстове.

Литературните задачи проверяват знанията за автори, творби и факти от българската литературна история, за основни литературнотеоретични понятия (литературни родове и жанрове, сюжет и елементи на сюжета, стихосложение, тропи и фигури в езика на художествената литература). Включват се изучаваните в средното училище български поети и писатели с предвидените в училищната програма техни творби (вж. в сайта на Министерството на образованието и науката *Учебно-изпитна програма за държавен зрелостен изпит по български език и литература*).

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Добрева, Е., И. Савова, Д. Добрев, М. Енчев. Помагало за самоподготовка по български език и литература. УИ: „Епископ Константин Преславски“. Шумен, 2013.

Борис Минков, Димка Димитрова, Нели Илиева. Подготовка за държавен зрелостен изпит по български език и литература, 2021.

Тенева, Т. Интерпретацията – стратегии на разбирането в литературнообразователния дискурс,

Електронен източник:

https://litermedia.com/index.php?ind=downloads&op=entry_view&iden

=381

Действащите учебници по български език и литература за всички класове на средното училище.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ИСТОРИЯ

Конкурсният изпит по история е писмен (тест), съставен на базата на учебния материал по „История и цивилизации“, изучаван в средните училища. Тестът има за цел да провери знанията на кандидат-студентите по следните теми:

Образуване и укрепване на българската държава. Произход и ранна история на славяните. Южните славяни и Византия през VI–VII в. Колонизацията на Балканския полуостров. Прабългари – произход и ранна история. „Старата Велика България“ на хан Кубрат и нейното разпадане. Хан Аспарух и образуването на Дунавска България. Граници и първоначално устройство. Взаимоотношенията между прабългари и славяни. България при управлението на хан Тервел.

България през първата половина на IX в. Династичната криза през втората половина на VIII в. и нейното преодоляване. България при управлението на хан Крум – външнополитически успехи и вътрешнополитическа дейност. България при наследниците на хан Крум (Омуртаг, Маламир, Пресиян). Териториално разширение, строителна дейност и формиране на централизиран административен апарат.

България при управлението на княз Борис I. Политиката на хан Борис през периода 852–863 г. Покръстване на българите. Причини за приемането на християнството от хан Борис – вътрешни, международни, държавно-идеологически. Началото на християнизацията и съпротивата срещу нея. Дипломатическите ходове на княз Борис Михаил за независима българска църква. Статут и устройство на българската църква. Създаване и разпространение на славянобългарската книжнина – делото на Кирил и Методий и на техните ученици в България. Възникване на Плисковско-Преславската и Охридската книжовна школа. Преславският събор от 893 г. и неговите решения. Формиране на българската народност.

Политическо могъщество и културен разцвет на България при управлението на цар Симеон Велики. Княз Владимир Расате – опитът за връщане на езичеството. Преславския събор и неговите решения. Външната политика на княз Симеон през периода 893–904 г. Политиката на цар Симеон през периода 913–927 г. – борба с Византия за политическа хегемония на Балканския полуостров. „Златен век“ на българската култура. Приносът на България за културното развитие на славянския свят.

Възстановяване и укрепване на българската държава (1186–1207 г.). Българските земи под византийска власт – административни и църковни промени. Опити за възстановяване на българската държава през XI в. Положението на българите през XII в. Освободителното движение на братята

Асен и Петър и възстановяване на българската държава. Цар Калоян. Войни с Византия и Унгария. Унията с Римската църква. Отношенията с Латинската империя.

Политическа хегемония на България в Европейския югоизток при цар Иван Асен II. Временен политически упадък при цар Борил. Възшествието на Иван Асен II и политиката му спрямо Унгария, Епир, Никея и Латинската империя. Битката при Клокотница и нейните последици. Възстановяване на Българската патриаршия.

Религиозни учения и еретически движения в Средновековна България (X– XIV в.). Поява и идеология на богомилството. Религиозни учения и ереси през XIV в. – исихазъм, варлаамитство, адамитство, ерес на юдействащите.

Антиосманска съпротива на българите през XV–XVII в. Османската политическа система и българите. Форми и методи на прояви на съпротива. Опити за възстановяване на българската държавност. Същност и значение на хайдушкото движение.

Ранно българско възраждане (XVIII – началото на XIX в.). Същност, съдържание и периодизация на възрожденската епоха. Стопанско, социално и демографско развитие на българското общество през XVIII и първите десетилетия на XIX в. Разпадане на османската социално-политическа система. Зараждане на националноосвободителна идеология. Паисий Хилендарски и неговата „История славянобългарска“. Обществено-политическа дейност на епископ Софроний Врачански.

Движение за новобългарска просвета през Възраждането. Просветното дело до XIX в. Предпоставки за прехода към светска просвета. Възникване и разпространение на взаимни и класни училища в българските селища. Видни просветители и водещи просветни идеи. Европейски влияния върху българското просветно дело. Значение на движението за новобългарска просвета.

Църковно-националните борби на българския народ през Възраждането. Предпоставки, развитие и характер на църковно-националните борби. Първи сблъсъци с гръцкото духовенство. Неофит Бозвели и Иларион Макариополски. Българският Великден. Учредяване на Българската екзархия. Формиране на българската нация.

Начало на организирано националноосвободително движение. Политически движения и прояви на българите през XVIII и първата половина на XIX в. Отражение на Кримската война и общественно-политическите промени в българските земи. Г. С. Раковски – идеолог и стратег на националноосвободителната борба. Идеини течения и политически инициативи в българското възрожденско общество през 60-те години на XIX в.

Създаване и дейност на Българския революционен централен комитет (1869–1875 г.). Нов етап в националноосвободителното движение.

Политическа дейност и идеология на Любен Каравелов. Създаване на БРЦК. Васил Левски – дейност и идеология. Създаване на Вътрешната революционна организация. Криза в БРЦК след смъртта на Васил Левски. Христо Ботев – дейност и идеология. Опит за въстание през 1875 г.

Априлското въстание от 1876 г. Гюргевски революционен комитет. Подготовка на въстанието. Избухване и ход на въстанието. Четата на Христо Ботев. Характер и значение на Априлското въстание. Отзвук в Европа.

Руско-турската война 1877–1878 г. и освобождението на България. Българският въпрос и европейската дипломация през втората половина на 1876 г. Дипломатическата и военната подготовка на Руско-турската война от 1877–1878 г. Създаване на Българското опълчение. Начало и ход на военните действия. Одринско примирие. Санстефански предварителен договор. Берлински конгрес и Берлински договор.

Възстановяване и уредба на българската държава 1878–1879 г. Временно руско управление. Съпротива срещу Берлинския договор. Комитетите „Единство”. Кресненско-Разложкото въстание. Уредба на Княжество България. Учредително събрание и приемане на Търновската конституция. Първо Велико народно събрание и избор на княз. Изработване на Органически устав за Източна Румелия.

Обществено-икономическо и политическо развитие на Княжество България от Освобождението до 1885 г. Аграрен преврат. Социално-икономически промени в градовете. Демографски промени. Партийно-политическа система и партии. Първо българско правителство. Управление на Либералната партия. Държавният преврат на 27 април 1881 г. и Режимът на пълномощията. Възстановяване на конституционното управление.

Съединението на Княжество България с Източна Румелия. Статут, административно устройство и политическо развитие на Източна Румелия. Движение за съединение. Образуване и дейност на БТРЦК. Провъзгласяване на Съединението. Международен отзвук на Съединението. Сръбско-българската война. Букурещки мирен договор. Признаване и значение на Съединението.

Обществено-икономическо и политическо развитие на България от Съединението до края на XIX в. Тенденции и процеси в икономическия и обществения живот. Управление на Народнолибералната партия на Стефан Стамболов. Вътрешна и външна политика. Икономическа политика. Управление на Народната партия – външна и вътрешна политика. Обща картина на обществено-политическия живот в България в края на XIX в.

Националноосвободително движение в Македония и Одринска Тракия в края на XIX и началото на XX в. Социално-икономическо и политическо положение на българите извън Княжество България. Дейността

на Българската екзархия Македония и Одринско. Политиката на българските правителства по националния въпрос. Основаване и дейност на ВМОРО и ВМОК. Илинденско-Преображенското въстание. Подготовка, избухване и ход. Причини за неуспеха. Значение на въстанието. Развитие на национално-освободителното движение през периода 1903–1912 г.

България в началото на XX в. (1901–1912 г.). Българската икономика в първото десетилетие на XX в. Партийно-политическата система в началото на века. Управление на Народнолибералната партия. Управление на Демократическата партия. Обявяване на българската независимост. Личен режим. Начална подготовка за война срещу Турция.

България през Балканските войни (1912–1913 г.). Подготовка на България за война. Създаване на Балканския съюз. Начало и ход на войната. Значение на войната. Лондонски мирен договор. Междусъюзническа война. Букурещки и Цариградски мирен договор. Първа национална катастрофа.

Участието на България в Първата световна война (1915–1918 г.). Социално-икономическо и вътрешнополитическо развитие в началния период на войната (1914–1915). България в политическите и военните планове на държавите от Централните сили и Антантата. Намеса в Първата световна война и военните действия срещу Сърбия, Румъния и на Македонския фронт. Стопанска политика в условията на война. Пробивът при Добро поле, Войнишкото въстание и подписването на Солунското примирие. България непосредствено след Първата световна война. Съглашенска окупация. Ньойски мирен договор.

България в периода 1919 – 1944 г. Българското общество в условията на следвоенната криза. Съглашенска окупация на България. Партийна система. Самостоятелно управление на БЗНС. Изостряне на вътрешнополитическите борби (1923–1925 г.). Възстановяване на демокрацията: управление на Демократическия съговор и на Народния блок (1926–1934 г.). Превратът на 19 май 1934 г. и управлението на деветнадесетомайците. Авторитарен режим. Националноосвободително движение на българите в Македония, Тракия, Добруджа и Западните покрайнини (1919–1939 г.). България в навечерието и по време на Втората световна война.

Версайска система на следвоенно устройство на света. Последници от Първата световна война. Парижка мирна конференция и подписване на мирни договори с победените държави. Вашингтонска конференция (1921–1922 г.). Следвоенна икономическа и политическа криза. Репарационен въпрос.

Политически системи в Европа между двете световни войни. Основни характеристики в развитието на САЩ, Великобритания и Франция през 20-те и 30-те години на XX век. Фашизмът в Италия. Ваймарска република в Германия и пътят на националсоциалистите към властта. Тоталитарният режим в Третия Райх. Съветският съюз между двете световни войни:

установяване на тоталитарно управление. Авторитаризъм и авторитарни режими в Европа. Структура и характеристики на тоталитарната държава.

Международни отношения през 30-те – 50-те години на XX век.

Световна икономическа криза и промени в международната политика в началото на 30-те години на XX век. Реваншизъм и първи ревизии на мирните договори от Версайската система. Аншлус на Австрия. Мюнхенска конференция (1938 г.). Политиката на гаранции и нейният провал. Светът в навечерието на Втората световна война. Начало и ход на войната (1939–1941 г.). Германо-съветската война (1941–1945 г.). Конференциите на държавите от Антихитлеристката коалиция в Техеран и Ялта. Потсдамска конференция. Краят на Втората световна война и политиката на държавите-победители. Преговори за мир и подписване на мирни договори със съюзниците на Германия. „Германски въпрос“. Създаване на ООН. Международните отношения в края на 40-те и началото на 50-те години на XX век. Доктрината „Труман“ и планът „Маршал“. Начало и характеристики на Студената война.

Процеси на евроинтеграция. Начало на следвоенното сътрудничество на държавите в Западна Европа; период на възстановяване и икономически растеж. Създаване на Европейска общност за въглища и стомана. Договорът в Рим (1957 г.) и формиране на Европейска икономическа общност. Европейски съюз: структура и етапи на разширяване. Процесът на европейска интеграция и присъединяването на България към ЕС. Предизвикателствата през Европейския съюз.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Божилов, И., В. Гюзелев. *История на България. Т. I: История на средновековна България VII–XIV век.* София, 1999.

Георгиева, Ц., Н. Генчев. *История на България. Т. II: История на България XV–XIX век.* София, 1999.

Стателова, Е., Ст. Грънчаров. *История на България. Т. III: История на нова България 1878–1944.* София, 1999.

Лазаров, И., П. Павлов, И. Тютюнджиев, М. Палангурски. *Кратка история на българския народ.* София, 1999.

Бонева, В., Р. Ангелова, Т. Годоров. *Тестове по история на България.* Шумен, 2009.

Действащите учебници по „История и цивилизации“ за всички класове на средното училище.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ТЕОЛОГИЯ

Конкурсният изпит по теология е писмен (тест). Чрез нея се проверяват познанията на кандидатите в областта на Св. Писание, християнските празници и важни събития от историята на България.

Конкурсният изпит включва познания по следните проблеми:

1. Божественото откровение (обща познания върху Св. Писание).
2. Десетте Божии заповеди (произход и съдържание).
3. Рождество Христово.
4. Животът и служението на Иисус Христос.
5. Кръстната смърт, възкресението и възнесението на Иисус Христос.
6. Икона и иконопочитание.
7. Тайнствата в Православната църква.
8. Господнята молитва „Отче наш“.
9. Православният храм и богослужение.
10. Християнските празници.
11. Историята на Българската църква през вековете.
12. Български светци (св. св. Кирил и Методий, св. Климент Охридски, св. Йоан Рилски, св. патриарх Евтимий)

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

Забележка: Господнята молитва „Отче наш“ и Десетте Божии заповеди трябва да се знаят наизуст.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Библия. Синодално издание. София, 1993.

Нашата вяра. Съст. еп. Николай и архим. Серафим. Синодално издателство, 2011.

Православен катехизис и послание на източните патриарси за православната вяра. Съст. Т. Коев. Синодално издателство, 1991.

Сборник материали за кандидат-студенти по богословие. Велико Търново, 1992.

Сборник материали за кандидат-студенти по богословие. София, 1998.

Ставроф. ик. Захарий Дечев и колектив. Религия – Християнство – Православие. Учебник за 5. – 8. клас. Българска Православна църква – Българска патриаршия, 2023.

Стоядинов, М., и колектив. Религия – Християнство – Православие. Учебник за 9. клас. Българска Православна църква – Българска патриаршия, 2023.

Прот. Людмил Малев и колектив. Религия – Християнство – Православие. Учебник за 10. клас. Българска Православна църква – Българска патриаршия, 2023.

Тутеков, Св. и колектив. Религия – Християнство – Православие. Учебник за 11. клас. Българска Православна църква – Българска патриаршия, 2023.

Киров, Д. и колектив. Религия – Християнство – Православие. Учебник за 12. клас. Българска Православна църква – Българска патриаршия, 2023.

Тутеков, Св. и колектив. Религия – Християнство – Православие. Учебник за 11. клас. София: Българска Православна църква – Българска патриаршия, 2023.

Киров, Д. и колектив. Религия – Християнство – Православие. Учебник за 12. клас. София: Българска Православна църква – Българска патриаршия, 2023.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Изпитът е писмен (тест) и се състои от четири компонента, като изходните текстове (публицистични, научнопопулярни, художествени) са подбрани тематично от следните области: образование, семейство, спорт, опазване на околната среда, туризъм, изкуство, здравеопазване, обществен живот и актуална политика.

I компонент: ТЕКСТ С ПРАЗНИ МЕСТА представлява автентичен текст на английски език, в които са изпуснати десет езикови единици. Този компонент цели проверка на цялостното разбиране на чуждоезиковия текст, както и познаването на граматическите особености на отделните езикови единици в английския език, и способността за правилната им употреба както граматически, така и смислово.

II компонент: ТЕСТ с 10 вариативни отговора (MULTIPLE CHOICE) за правилно разбиране на граматични, лексикални и смислови структури върху английски текст от 20- 25 машинописни реда.

III компонент: СЛОВООБРАЗУВАНЕ Десет изречения, в които е изпусната по една дума. В края на изречението е дадена основата, от която трябва да се образува търсената лексема. Този компонент има за цел да провери словообразователните способности на кандидат-студентите.

IV компонент: ИЗРЕЧЕНИЕ с вариативни отговори, оценяващ правилното разбиране на граматичните, лексикалните и смисловите структури в английския език.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Day, J., Rees, G., Taylore-Knowles, S., Mann, M., Dunnett, R., Rees, G., Day, J. (2023). Language Hub, B1+, Intermediate, Macmillan education publishing.
2. Soars, L. & Soars, J. (2019). New Headway Intermediate (4th edition). Oxford University Press.
3. Longman Language Activator. Pearson, Longman: England, 2010.
4. Swan, M. & Walter, C. (2014). Oxford English Grammar Course.

Електронни източници:

1. English. RHL. <http://www.rhlschool.com/english.htm>
2. Reading Comprehension. RHL.
<http://www.rhlschool.com/reading.htm>
3. Vocabulary. Vocabulary.com. <http://www.vocabulary.com/>
4. Cambridge English Advanced.
<http://www.cambridgeenglish.org/images/167804-cambridge-english-advanced-handbook.pdf>
5. The Cambridge Grammar of the English Language. Rodney Huddleston, University of Queensland, Geoffrey K. Pullum, University of Edinburgh. Cambridge University Press.
<https://www.perfect-english-grammar.com/>

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО НЕМСКИ ЕЗИК

Писменият кандидатстудентски изпит по немски език представлява тест, който се състои от два компонента. Тестът е съобразен с учебната програма по немски език за ниво А2 (общообразователна подготовка) във втори гимназиален етап на средното училище, както и с изискванията на Общата европейска езикова рамка.

На основата на 30 въпроса с избираем отговор в рамките на 90 минути се оценява едно от общо четирите основни речеви умения на кандидат-студентите: четене с разбиране, както и лексикалните и граматически знания, като максималният брой точки от двата компонента е 60.

За успешното полагане на кандидатстудентския изпит по немски език се изискват основни знания, умения и отношения, които отговарят на ниво А2 от Общата европейска езикова рамка.

Компонент 1 – четене с разбиране

Изходните текстове са подбрани тематично в следните области:

- Аз и другите (външен вид , облекло, характер, образование и интереси)
- Светът около мен (професии)
- Всекидневие (храни и напитки, пазаруване и мода, транспорт)
- Здраве и здравословен начин на живот (спорт и здраве, здравословно хранене)
- Природа и екология (географски обекти, опазване на околната среда)
- Моята родина и светът (България, ФР Германия, Австрия и Швейцария - обща информация; пътуване; празници и традиции)

За успешното изпълнение на този компонент се изисква внимателно прочит на текст на немски език, глобалното му и селективно разбиране и отговаряне на 5 въпроса с 3 варианта на множествен отговор към съдържанието на текста. Правилният отговор на всеки въпрос носи по 2 точки.

Максималният брой точки за този компонент е 10.

Компонент 2 – езикова компетентност

Езиковата компетентност на кандидат-студентите се проверява с граматико-лексикален тест, който се състои от 25 изречения. Оценяват се

лексическите и граматическите знания на кандидат-студента. За всяко изречение има 3 варианта на отговори, от които трябва да се избере правилният отговор, който носи по 2 точки.

Максималният брой точки за този компонент е 50.

Граматика

Verb

- Präsens
- Reflexive Verben
- Öfter auftretende Verben mit Präpositionen:
 - teilnehmen, telefonieren, helfen, einladen, fragen, gratulieren,
 - sich freuen, sich interessieren, sich entschuldigen, sich ärgern, sich bedanken, sich erinnern, sich treffen, sich unterhalten, sich verabschieden, sich erkundigen
- Perfekt
- schwache Verben
- starke Verben
- Perfekt mit haben
- Perfekt mit sein

Substantiv

- Deklination
- Dativ
- Genitiv bei Eigennamen
- Komposita

Pronomen

- Personalpronomen
- Dativ
- Possessivpronomen
- Dativ
- Reflexivpronomen
- Akkusativ
- Dativ
- Indefinitpronomen man - auch bei Verbot und Erlaubnis
- Demonstrativpronomen dieser – Nominativ, Akkusativ, Dativ

Asjektiv - prädikativer Gebrauch

- Steigerung einiger mit den Themen verbundenen Adjektive

Mengenangaben und Maßeinheiten

- Pfund
- Grad – plus/minus

Zahlen

- Kardinalzahlen - 100 - 1000
- Ordinalzahlen

Präpositionen

- Wechselpräpositionen: an, auf, hinter, in, neben, über, unter, vor, zwischen
- bei Verben des Zustands
- bei Verben der Bewegung

Satz

- Satzverbindung mit:
- deshalb
- dass, weil, wenn

Лексика

Включва основни лексикални единици, необходими за несложна комуникация по предвидените от програмата тематични области.

Общата оценка от конкурсния изпит е средноаритметична от оценките на двата компонента.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Крен, В./Пухта, Х. Учебна система „**Ideen**“, А1 – А2, „Едюкейшънъл център“ ЕООД

Мотта, Д./Ламбова, А. Учебна система „**Deutsch echt einfach für Bulgarien**“, А1 – А2, „КЛЕТ България“ ООД

Еванс, С. и колектив Учебна система „**Menschen**“, А1 – А2, Едюкейшънъл център“ ЕООД

Мотта, Д./Петкова-Кесанлис, М. Учебна система „**Exakt für Dich**“, А1 – А2, „КЛЕТ България“ ООД

Фрьолих, Б. и колектив Учебна система „**Geni@l klick**“, А1 – А2, „КЛЕТ България“ ООД

Джин, Ф. и колектив Учебна система „**Prima. Deutsch für Jugendliche**“, А1 – А2, „Просвета – София“ АД

Мотта, Д. Учебна система „**Magnet smart**“, А1 – А2, „КЛЕТ България“ ООД

Нибиш, Д. и колектив Учебна система „**Schritte international Neu**“ (1+2+3+4) А1 – А2, Едюкейшънъл център“ ЕООД

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО РУСКИ ЕЗИК

Конкурсният изпит по руски език е писмен (тест), съставен на базата на учебния материал по руски език, изучаван в средните училища. Тестът има за цел да провери знанията на кандидат-студентите по основните граматически теми: имена – съществителни, прилагателни, местоимения, числителни; род, число, падеж, склонение, одушевеност и неодушевеност, глаголно управление, предложна и безпредложна употреба, степени за сравнение на прилагателните, пълни и кратки форми на прилагателните, склонение и употреба на местоименията и др.; глагол – спрежение, вид на глагола, глаголи за движение; наречия за покой и движение. Попълването на теста изисква и познаване на основните теми за развитие на речта – Знакомство, Дом и семья, Возраст, Учеба, Профессия, Природа и путешествие и др. и общоупотребимата лексика от текстовете в учебниците по руски език.

Тестът се състои от 4 компонента.

Първият компонент предвижда проверка на уменията на кандидат-студента за пълно и точно възприемане на съдържанието на текста.

Видове работа: откриване на определена информация чрез отговор на конкретни въпроси по текста.

Вторият компонент включва работа (аналогична на провежданата в училище) с отделни лексикални единици.

Видове задачи: подбор на синоними, антоними, подходящи по смисъл думи от различни части на речта, работа с устойчиви съчетания.

Третият компонент предлага комплекс от задачи, определящи степента на познаване на руската граматика (работа с конкретни граматични категории).

Четвъртият компонент съдържа задачи, разкриващи уменията на кандидат-студента да създава коректни в езиково отношение изречения (употреба на подходящи съюзи, съюзни думи, избор на смислово и граматично правилен край/начало на изречението и др.)

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Руски език. Сборник примерни тестове за кандидат-студенти / Ред. Д. Митев. Шумен: Университетско издателство „Епископ Константин Преславски”, 2006, ISBN 954-577-352-9; 978-954-577-352-5

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО МАТЕМАТИКА

Кандидатстудентският изпит по математика е писмен изпит (тест) от 15 задачи. За всяка задача се предлагат три възможни отговора, от които само един е верен.

Програмата на кандидатстудентският изпит по математика се базира на учебния материал, изучаван в общообразователната подготовка по математика, и на част от материала, изучаван в профилираната подготовка по математика.

АЛГЕБРА И АНАЛИЗ

1. Естествени, цели, рационални, ирационални и реални числа. Абсолютна стойност (модул). Сравняване на числа.

2. Преобразуване на дробно-рационални изрази. Тъждествени преобразования на изрази. Формули за съкратено умножение. Доказване на тъждества и неравенства.

3. Степен с цял и рационален показател. Свойства на степените. Тъждествени преобразования на изрази, съдържащи степени с рационален показател. Решаване на показателни уравнения и неравенства.

4. Квадратен корен. Корен n -ти. Коренуване на произведение, частно, степен и корен. Основно свойство на корените.

5. Уравнения – корен на уравнение, еквивалентност на уравнения. Основни теореми за еквивалентност. Решаване на уравнения от първа степен с едно неизвестно и на квадратни уравнения. Формули на Виет за квадратно уравнение. Решаване на уравнения от по-висока степен, свеждащи се до линейни и квадратни уравнения. Разлагане на квадратен тричлен на линейни множители.

6. Системи уравнения от първа и втора степен с две неизвестни – решаване и изследване на решенията.

7. Неравенства с едно неизвестно и система линейни неравенства – решение и изследване на решенията. Теореми за еквивалентност на неравенства и системи линейни неравенства. Геометрично представяне на решенията върху числовата ос. Квадратни неравенства – решаване и изследване на решенията. Геометрично представяне на решенията върху числовата ос. Неравенства от по-висока степен и рационални неравенства. Метод на интервалите.

8. Решаване на уравнения и неравенства, съдържащи абсолютна стойност (модул) – основни методи за решаване.

9. Логаритъм – определение, свойства. Основни правила за логаритмуване. Формула за преминаване от една логаритмична основа към друга. Решаване на логаритмични уравнения и неравенства.

10. Числова функция – определение, дефиниционна област и множество от стойности на функция, графика на функция. Четни, нечетни, периодични функции. Свойства и графика на линейна, квадратна, показателна, логаритмична и тригонометрична функция.

11. Числови редици. Аритметична и геометрична прогресия – свойства. Формули за общия член и сумата на първите n члена. Граница на безкрайни числови редици.

12. Процент, проста и сложна лихва.

13. Граници на функции. Непрекъснатост. Производни. Теореме за производните. Геометричен смисъл на производната, уравнение на допирателната (към графиката на функцията в точката), монотонност на функции. Локални екстремуми на функции. Най-голяма и най-малка стойност на функции. Изследване на функции.

14. Комбинаторика – комбинации, вариации, пермутации без повторения.

15. Вероятности и статистика – случайни събития, класическа вероятност, статистически ред, статистически средни, статистически диаграми.

ПЛАНИМЕТРИЯ, СТЕРЕОМЕТРИЯ И ТРИГОНОМЕТРИЯ

1. Еднаквост. Признаци за еднаквост на триъгълници. Успоредни прави. Успоредник – видове успоредници, свойства. Средна отсечка в триъгълника и трапеца.

2. Окръжност и ъгъл. Централен, вписан и периферен ъгъл – свойства. Допирателна към окръжност – свойства. Свойства на секущите на окръжност, които минават през точка, нележаща на нея.

3. Триъгълник. Забележителни точки в триъгълника: център на описана окръжност, център на вписана окръжност, медицентър, ортоцентър – свойства. Метрични зависимости в правоъгълен триъгълник.

4. Вписан в окръжност и описан около окръжност четириъгълник – свойства.

5. Подобност. Признаци за подобност на триъгълници. Теорема на Талес. Свойства на вътрешна и външна ъглополовяща в триъгълника. Връзка между лицата на подобните многоъгълници.

6. Тригонометрични функции: синус, косинус, тангенс, котангенс. Основни тригонометрични тъждества. Тригонометрични зависимости в правоъгълния триъгълник. Тъждествени преобразувания на тригонометрични изрази. Тригонометрични уравнения.

7. Косинусова теорема. Синусова теорема. Метрични зависимости в триъгълник. Решаване на произволен триъгълник.

8. Лице на триъгълник, четириъгълник и правилен многоъгълник. Дължина на окръжност и лице на кръг и частите му.

9. Взаимно положение на две прави, права и равнина и на две равнини в пространството. Ъгъл, определен от две кръстосани прави. Ос на две кръстосани прави. Ос-отсечка. Ъгъл, определен от права и равнина. Перпендикулярност на права и равнина. Линеен ъгъл на двустенен ъгъл. Перпендикулярни равнини.

10. Призма, паралелепипед, пирамида, пресечена пирамида – свойства. Формули за лицата на повърхнините и обемите им. Свойства на успоредното сечение на пирамидата. Вписани и описани тела.

11. Цилиндър, конус, пресечен конус и сфера. Формули за лицата на повърхнините и обемите им. Вписани и описани тела. Ротационни тела.

12. Екстремални задачи в планиметрията и в стереометрията.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Действащите учебници по математика за задължителна и профилирана подготовка.

Коларов, К., Петков, П., Арнаудов, П., Арнаудова, Л., Петкова, М. Сборник задачи по алгебра 7.–12. клас. Добрич: Интеграл, 2009.

Коларов, К., Христов, Л. Сборник задачи по геометрия 7.–12. клас. Част I. Добрич: Интеграл, 2004.

Коларов, К., Христо, Л. Сборник задачи по геометрия 7.–12. клас. Част II, Интеграл, Добрич, 2015.

Николов, Й., Станков, Д., Първулов, С. Математика за кандидат-студенти. Шумен: УИ „Епископ Константин Преславски“, 2005.

Портев, Л., Иванов, Ив., Николов, Й., и колектив. Математика (Учебно помагало за държавен зрелостен и кандидатстудентски изпит в 4 части: Част I. Алгебра: Част II. Геометрия: Част III. Функции: Част IV. 20 примерни теми за матура с решения). Пловдив: Летера, 2003–2004.

Сборник задачи по математика за кандидат-студенти:

- 1) Алгебра. София: Регалия 6, 1998.
- 2) Планиметрия. София: Регалия 6, 1999.
- 3) Стереометрия. София: Регалия 6, 2000.

Електронен източник:

<https://bg.khanacademy.org/>

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ИНФОРМАТИКА

Кандидатстудентският изпит по информатика представлява писмен изпит (тест). За всеки въпрос от теста се предлагат четири възможни отговора, от които само един е верен. Ако не е посочен отговор на конкретен въпрос, въпросът се счита за сгрешен.

Учебно съдържание

Кандидатстудентският изпит по информатика се провежда на базата на учебния материал, изучаван в първо (задължително) равнище на общообразователната подготовка, и част от материала, изучаван във второ (профилирано) равнище. Той се базира на следното учебно съдържание:

Формални математически модели

1. Позиционни бройни системи. Преминаване от една бройна система в друга. Двоична позиционна бройна система. Аритметика в двоична бройна система.
2. Информация. Данни. Основни единици за измерване на информация.

Компютърни системи и мрежи

3. Функционална структура и развитие на компютърните системи.
4. Компютърна архитектура на Джон фон Нойман – основни принципи.
5. Централен процесор.
6. Оперативна памет.
7. Периферни устройства.
8. Компютърни мрежи. Потребители и достъп до ресурси. Видове локални мрежи. Глобални компютърни мрежи.
9. Интернет – същност, технически и технологически аспекти. Основни услуги и протоколи. Видове достъп до интернет. Адреси в интернет.

Операционни системи

10. Операционна система с графичен потребителски интерфейс. Понятия, обекти и организация. Файлова система.
11. Видове операционни системи.

Компютърни технологии

12. Компютърна обработка на текстове. Основни понятия. Програми за обработка на текст – възможности и предназначение. Основни файлови формати при компютърната текстообработка.

13. Дейности при изграждане на текстов документ – въвеждане, редактиране, форматиране, съхраняване, отпечатване, вмъкване на обекти.

14. Компютърна графика. Видове. Графични редактори. Основни графични формати за файлове при съхраняване на графично изображение. Създаване и обработване на графично изображение.

15. Електронни таблици. Предназначение, структура и основни дейности в електронната таблица. Програми за управление на електронни таблици. Моделиране.

16. Данни в електронната таблица – типове и формати. Въвеждане, редактиране и форматиране. Сортиране, търсене, замяна и средства за защита на данни.

17. Формули в електронна таблица. Вградени функции. Относително и абсолютно адресиране. Диаграми. База от данни – основни понятия. Системи за управление на бази от данни. Модели на данни. Релации.

18. Работа в база от данни. Основни обекти. Основни типове данни. Генериране на запитвания, проектиране на формуляри и създаване на отчети.

19. Компютърна презентация – същност и структура. Слайд – структура и дизайн. Основни елементи – текст, линии, форми, текстури, цветове. Ефекти.

20. World Wide Web – същност и функциониране. Браузери.

21. Web страница – същност, предназначение и елементи. Технологии за създаване.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Държавни образователни изисквания в сила за учебниците по информатика и информационни технологии в сила за учебната 2006/2007.

Момчева, Г., Глушкова, Т., Маринова, Р. Информатика за 8. клас. Булвест 2000, 2017.

Манев, Кр., Манева, Н., Гъров, К. Информатика за 8. клас. София: Изкуства, 2017.

Други одобрени учебници по информатика за средното училище, по действащите учебни програми.

Момчева, Г., Ковачева, Е., Харизанов, Кр., Ангелов-Ачо, А., Дафчева, В., Сребрева, Т. Информационни технологии за 8. клас. Булвест 2000, 2017.

Ангелов-Ачо, А., Ковачева, Е., Харизанов, Кр., Дафчева, В., Сребрева, Т. Информационни технологии за 9. клас. Булвест 2000, 2018.

Стефанова, Е., Николова, М., Митева, Д., Петров, Ф., Николова, Н. Информационни технологии 8. клас. Просвета 2017.

Гъров, К., Анева, Ст., Стоицов, Г., Тодорова, Е., Данаилов, Д. Информационни технологии 9. клас. Изкуства, 2018.

И други одобрени учебници по информационни технологии за средното училище, по действащите учебни програми.

Ангелов-Ачо, А., Харизанов, Кр., Сребрева, Т., Чардакова, Д., Кирилова, М. Информационни технологии за 12. клас – профилирана подготовка. Модул 3. УЕБ ДИЗАЙН. София: Клет, 2021.

Ангел Ангелов-Ачо, Кр. Харизанов, Т. Сребрева, Д. Чардакова, В. Дукова, М. Кирилова, "Информационни технологии за 11. клас - Профилирана подготовка – Модул 2 - Мултимедия", Издателство Клет, София 2020

Ангелов-Ачо, А., Тупаров, Г., Тупарова, Д., Марчева, К., Георгиева, Р. Информационни технологии за 11. клас – профилирана подготовка. Модул 1: Обработка и анализ на данни. Просвета, 2020.

Други одобрени учебници по информационни технологии – профилирана подготовка за средното училище, по действащите учебни програми.

Бойчева, С., Николова, Н., Стефанова, Е., Денев, А. Информатика за 8. клас. Просвета, 2024.

Манев, К., Манева, Н., Христова, В. Информатика за 8. клас. Изкуства, 2024.

Момчева, Г., Глушкова, Т., Кузманова-Маринова, Р. Информатика за 8. клас. Клет България, 2024.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ИКОНОМИКА

Кандидатстудентският изпит по икономика представлява писмен (тест). За всеки въпрос от теста се предлагат възможни отговори, от които само един е верен. Ако не е посочен отговор на конкретен въпрос, въпросът се счита за сгрешен.

Предмет и структура на икономическата теория. Основният икономически проблем. Потребности, блага, ресурси. Оскъдност и алтернативни разходи. Граница на производствените възможности. Основни раздели на икономическата теория.

Форми на икономическа организация. Основни проблеми на икономиката. Традиционна икономика. Централно управлявана и пазарна икономика. Смесена икономика.

Пазарно търсене и пазарно предлагане. Индивидуално и пазарно търсене. Закон за търсенето и крива на търсенето. Фактори на търсенето. Еластичност на търсенето. Закон за предлагането и крива на предлагането. Фактори на предлагането. Еластичност на предлагането.

Механизъм на пазарно равновесие. Равновесна цена и равновесно количество. Дефицит и излишък. Нарушаване и възстановяване на пазарното равновесие. Моментно, краткосрочно и дългосрочно пазарно равновесие.

Потребителско поведение. Ползност и потребителски избор. Обща и пределна ползност. Закон за намаляващата пределна ползност. Криви на безразличието. Бюджетни ограничения. Равновесие на потребителя.

Фирмена организация на стопанската дейност. Същност и основни характеристики на фирмата. Класификация на фирмите. Еднолични фирми. Дружествени фирми. Акционерни дружества.

Производство и производствена функция. Фактори и резултати на производството. Производствена функция на фирмата. Оптимизиране на производството в краткосрочен и дългосрочен период. Закон за намаляващата възвръщаемост.

Приходи и разходи на фирмата. Приходи и доходи на фирмата. Общ, среден и пределен приход. Производствени разходи на фирмата. Нормална и икономическа печалба. Разходите на фирмата в краткосрочен и дългосрочен период.

Съвършена конкуренция. Фирмено предлагане при съвършена конкуренция. Максимизиране на печалбата на фирмата.

Несъвършена конкуренция. Чист монопол. Антимонополно регулиране.

Несъвършена конкуренция. Монополистична конкуренция. Олигопол.

Ценообразуване на производствените фактори. Търсене и предлагане на производствени фактори. Факторен доход – трансферен доход и икономическа рента.

Пазар на труда. Търсене, предлагане и равновесие на трудовия пазар. Работната заплата като факторен доход. Влияние на синдикатите върху пазара на труда.

Брутен продукт. Същност и видове брутен продукт: брутен национален продукт и брутен вътрешен продукт. Подходи за измерване на брутният продукт. Номинален и реален брутен продукт. Други индикатори на икономическата активност.

Цикличност на икономическото развитие. Същност и причини за икономическите цикли. Бизнес цикъл – основни фази. Особенности на съвременния икономически цикъл.

Инфлация. Същност и измерване. Причини за инфлацията. Видове инфлация. Последници от инфлацията. Антиинфлационна политика.

Заетост и безработица. Същност и структура на заетостта. Безработица - същност и измерване. Видове безработица. Пълна заетост и естествено равнище на безработицата. Регулиране на заетостта и безработицата.

Фискална политика. Същност, цели и инструменти на фискалната политика. Видове фискална политика. Данъчно облагане – основни принципи. Видове данъци. Държавен бюджет. Бюджетен дефицит и държавен дълг.

Пари и банки. Същност и функции на парите. Еволюция на парите. Банкова система – структура и функции. Търсене и предлагане на пари. Паричен пазар.

Парична политика. Централна банка – статут и функции. Цели и инструменти на паричната политика. Видове парична политика. Парична политика в България. Валутен борд.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

А. Основна

Якимова, И. и колектив. Микроикономика, Изд. СТЕНО, Варна, 2012.

Владимиров, Вл. и колектив. Макроикономика. Изд. СТЕНО, Варна, 2010.

Тонев, М., Димитрова, Т. Макроикономика. УИ „Епископ К. Преславски, Шумен, 2015.

Спасов, Тр., Пашов, Пл. Обща теория на пазарното стопанство. Макроикономика. София: Нова звезда, 2002.

Йорданов, Й. Микро- и макроикономика. Шумен: УИ Епископ Константин Преславски, 2004.

Б. Допълнителна

Владимиров, В. и колектив. Макроикономика. Варна, 2015.

Колев, К. и колектив. Макроикономика. Сборник тестове, задачи, въпроси. Варна, 2016.

Колев, К. и колектив. Микроикономика. Сборник тестове и задачи. Варна, 2013.

Колев, К. и колектив. Сборник по макроикономика: Тестове, задачи, въпроси. Варна: Стено, 2011.

Кънев, М. и колектив. Макроикономика. Учебник за техникумите по икономика и търговия. София: Мартилен, 2000.

Кънев, М. и колектив. Микроикономика. Учебник за техникумите по икономика и търговия. София: Мартилен, 2000.

Мавров, Х. и колектив. Сборник по микроикономика: Тестове, задачи, въпроси. Варна: Стено, 2009.

Младенова, З. и колектив. Микроикономика. Варна, 2012.

Младенова, З. и колектив. Сборник по микроикономика. Варна, 2016.

Тонев, М., Димитрова, Тр. Макроикономика. Шумен, 2015.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ФИЗИКА

Конкурсният изпит по физика е писмен (тест). Тестът има за цел да провери знанията на кандидат-студентите по следните теми:

КИНЕМАТИКА. Описание на движението на материална точка. Относителност на скоростта и ускорението. Закони за скоростта и пътя при праволинейни равнопроменливи движения. Свободно падане, закони.

ДИНАМИКА. Първи принцип на динамиката. Инертност, импулс на телата, маса. Закон за запазване на импулса. Втори принцип на динамиката. Принцип на суперпозиция на силите. Трети принцип на динамиката.

РАБОТА И ЕНЕРГИЯ. Механична работа. Консервативни сили. Кинетична енергия. Потенциална енергия. Пълна механична енергия. Закон за запазване на пълната механична енергия. Мощност. Коефициент за полезно действие.

МЕХАНИКА НА ФЛУИДИТЕ. Движение на идеален флуид. Стационарно движение на флуида. Уравнение за непрекъснатост. Закон на Бернули. Ламинарно и турбулентно движение.

ОСНОВИ НА ТЕРМОДИНАМИКАТА. Термодинамична система и начини за нейното описание. Основни термодинамични параметри. Вътрешна енергия и начини за нейното изменение. Първи принцип на термодинамиката.

СТРОЕЖ И СВОЙСТВА НА ГАЗОВЕТЕ. Газообразно състояние на веществото. Идеален газ. Основни газови закони. Уравнение за състоянието на идеален газ. Универсална газова константа. Уравнение на Клапейрон–Менделеев.

ЕЛЕКТРОСТАТИКА. Електростатично взаимодействие. Закон на Кулон. Електрично поле. Интензитет, потенциал и напрежение на полето. Диелектрик в електростатично поле. Проводник в електростатично поле. Кондензатори.

ЕЛЕКТРИЧЕСТВО. Електричен ток. ЕДН. Закон на Ом за част от веригата. Закон на Ом за затворена електрична верига. Съпротивление.

ЕЛЕКТРОМАГНИТНИ ЯВЛЕНИЯ. Магнитно взаимодействие на постоянни токове. Магнитно поле. Магнитна индукция. Поток на магнитната индукция. Електромагнитна индукция. Индуцирано електродвижещо напрежение. Електромагнитно поле. Самоиндукция.

МЕХАНИЧНИ ТРЕПТЕНИЯ И ВЪЛНИ. Хармонично трептене.

Енергия на хармоничното трептене. Период и честота на математично и пружинно махало. Затихващи и принудени трептения. Резонанс. Механични вълни. Интерференция и дифракция на вълните.

ЕЛЕКТРОМАГНИТНИ ТРЕПТЕНИЯ И ВЪЛНИ. Електрическитрептящ кръг. Свободни електромагнитни трептения. Затихващи и принудени електромагнитни трептения. Електромагнитни вълни.

ОПТИКА. Природа на светлината. Отражение и пречупване на светлината. Закон на Снелиус. Пълно вътрешно отражение. Интерференция и дифракция на светлината. Светлината като електромагнитна вълна. Фотоелектричен ефект. Фотони. Квантова природа на светлината.

ФИЗИКА НА МИКРОСВЕТА. Структура на атома. Енергетични нива на електроните в атома. Обяснение на атомните спектри. Атомно ядро. Радиоактивност.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Максимов, М. Сборник от задачи и тестове по физика и астрономия за 8., 9. и 10. клас. София: Булвест 2000, 2009.

Вацкичев, Л. Знаем ли физиката за 8. клас (тестове). София: Просвета, 1993.

Мърваков, Д. и колектив. Тестове към учебниците по физика и астрономия за 9. и 10. клас. София: Труд, 2001.

Златкова, Е., Дянков, Г., Илиева, Е. Сборник със задачи и тестове по физика и астрономия за 7. клас (по учебната програма за 2021/2022 г.), Анубис, 2018.

Борисова, И., Райчева А. Сборник задачи и тестове по физика и астрономия за 9. и 10. клас, Регалия 6, 2019.

Райчева, А., Лачкова, Е. Сборник задачи и тестове по физика и астрономия за 8. клас, Регалия 6, 2018.

Райчева, А. Сборник задачи и тестове по физика и астрономия за 7. клас, Регалия 6, 2018.

Станев, С. и колектив. Книга за учителя и тестове по физика и астрономия за 9. клас. София: Просвета, 2001.

Станев, С. и колектив. Книга за учителя и тестове по физика и астрономия за 11. клас. София: Просвета, 2001.

Цекв, Хр. и колектив. Физика и астрономия за 11. клас, профилирана подготовка. Педагог 6, 2009.

Максимов, М. Основи на физиката 1 и 2 част, Булвест 2000, 2010.

Велчев, Н., Димова, З. Кандидатстудентски конкурси по физика, Педагог 6, 2007.

Борисова, И. Физика и астрономия. Тестове и задачи 8. – 11. клас, Регалия 6, 2011.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ХИМИЯ

Конкурсният изпит по химия е писмен (тест), съставен на базата на учебния материал по „Химия и опазване на околната среда“, изучаван в средните училища. Тестът има за цел да провери знанията на кандидат-студентите по следните теми:

1. Строеж на атома. Атомно ядро. Химичен елемент от гледище на теорията за строежа на атома. Изотопи. Строеж на електронната обвивка.

2. Периодичен закон и периодична система в светлината на теорията за строежа на атома. Структура на периодичната система и изменение на химичния характер на елементите по периоди и групи.

3. Химични елементи – обща характеристика. Строеж на атомите на химичните елементи. Валентност и степен на окисление. Химичен характер на елементите.

4. Химична връзка. Причини за свързване на атомите. Видове химични връзки. Същност.

5. Прости вещества – състав, строеж, физични и химични свойства. Значение и приложение в практиката.

6. Оксиди. Състав и строеж. Видове. Физични свойства. Най-характерни химични взаимодействия на видовете оксиди. Приложение на оксидите в практиката.

7. Хидроксиди – определение и класификация. Химичен състав и строеж. Физични и химични свойства. Приложение в практиката.

8. Безкислородни киселини – определение. Елементен състав и строеж. Физични и химични свойства. Практическо приложение на безкислородните киселини.

9. Оксокиселини – определение. Химичен състав и строеж. Физични и химични свойства. Практическо приложение на оксокиселините.

10. Соли – определение. Получаване на соли. Класификация на солите според химичния им състав. Строеж и свойства на солите. Разпространение в природата и практическо приложение.

11. Термохимия. Топлинни ефекти на химичните реакции. Закони в термохимията.

12. Химична кинетика. Скорост на химичните реакции – изразяване на скоростта на химичните реакции. Фактори, от които зависи скоростта на химичните реакции: концентрация на веществата (кинетично уравнение на скоростта), температура (активираща енергия, енергетичен ход на химичните реакции), налягане, катализатори. Механизъм на химичните реакции.

13. Катализа. Видове каталитични процеси. Особеност на катализаторите и тяхното действие. Природа на каталитичното действие. Значение на каталитичните процеси.

14. Химично равновесие. Обратими и необратими процеси. Състояние на химично равновесие – особености. Фактори, които влияят на химичното равновесие. Принцип на Льо Шателие–Браун.

15. Разтвори на електролити. Същност на електролитната дисоциация, механизъм. Силни и слаби електролити. Групиране на електролитите според теорията на Арениус. Електролитна дисоциация на водата, водороден показател. Йоннообменни реакции.

16. Окислително-редукционни процеси – същност. Ред на относителната активност на металите и неметалите. Окислително-редукционни процеси под действие на електрически ток – електролиза на разтвори и стопилки. Приложение на електролизните процеси.

17. Теория за строежа на органичните съединения. Структурна теория – същност. Развитие на структурната теория – стереохимична теория и електронни представи за строежа на органичните съединения.

18. Алкани, алкени и алкини – строеж, изомерия, хомоложни редове. Физични и химични свойства. Получаване, значение и употреба.

19. Бензен. Състав и строеж на молекулата. Свойства на бензена. Получаване и приложение в практиката.

20. Хидроксилни производни на въглеродородите. Етанол, глицерол, фенол – сравнително разглеждане на свойствата и строежа на молекулите. Получаване и приложение в практиката.

21. Карбонилни производни на въглеродородите. Сравнително разглеждане на строежа, физичните и химичните свойства на мравчен алдехид и ацетон. Получаване и употреба в практиката.

22. Карбоксилни киселини. Молекулен строеж и свойства на мастни едноосновни и ароматни киселини – сравнително разглеждане. Получаване и употреба.

23. Мазнини. Състав и строеж. Разпространение и получаване. Свойства и употреба.

24. Въглехидрати. Класификация на въглехидратите. Състав и строеж. Свойства на монозахариди, дизахариди, полизахариди. Значение и приложение.

25. Азотосъдържащи органични съединения. Строеж и свойства. Значение и приложение.

26. Аминокиселини. Полипептиди. Белтъци. Състав, строеж, свойства и значение.

27. Високомолекулни съединения. Полимери. Състав, строеж и свойства на полимерите. Методи за получаване на полимери. Полимерни материали – пластмаси, каучук и химични влакна.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и

конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Бенева, С., Костадинов, М., Даналев, Д. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 7. клас. Булвест 2000, 2018.

Бенева, С., Костадинов, М., Даналев, Д. и колектив. Книга за учителя. Химия и опазване на околната среда за 7. клас. Булвест 2000, 2018.

Бенева, С., Костадинов, М., Даналев, Д. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 8. клас. Булвест 2000, 2017.

Бенева, С., Костадинов, М., Даналев, Д. и колектив. Химия и опазване на околната среда, част I за 9. клас при обучение с интензивно изучаване на чужд език. Булвест 2000, 2017.

Бояджиева, Е., Кирова, М., Павлова, М. и колектив. Съвременни аспекти на обучението по химия и опазване на околната среда за 8. клас. Книга за учителя. Педагог 6, 2017.

Боянова, Л., Манева, Р. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 8. клас. Просвета, 2017.

Боянова, Л., Николов, К. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 8. клас. Просвета Плюс, 2017.

Боянова, Л., Николов, К. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 7. клас. Просвета Плюс, 2018.

Боянова, Л., Николов, К. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 8. клас. Просвета Плюс, 2017.

Боянова, Л., Николов, К. и колектив. Химия и опазване на околната среда, част I за 9. клас при обучение с интензивно изучаване на чужд език. Просвета Плюс, 2017.

Даналев, Д., Костадинов, М. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 9. клас, за профилирано и професионално образование с интензивно изучаване на чужд език. Булвест 2000, 2018.

Димова, Й., Гергова, Е., Недялкова, Л. Химия и опазване на околната среда за 7. клас. Просвета, 2018.

Кирова, М., Бояджиева, Е., Иванова, В. Активно и интерактивно обучение по Химия и опазване на околната среда – 7. и 8. клас. Педагог 6, 2011.

Манев, С., Атанасов, К., Михова, Л. Химия и опазване на околната среда за 8. клас. Книга за учителя. Просвета, 2017.

Петров, Г. Органична химия. София, 2006.

Цаковски, С., Генджова, А. и колектив. Химия и опазване на окол-

ната среда за 9. клас – Втора част за 9. клас при обучение с интензивно изучаване на чужд език. София, 2019.

Боянова, Л., Николов, К. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 10. клас. Просвета, 2019.

Донкова, Б., Делчев, В., Манолов, И. и колектив. Химия и опазване на околната среда за 10. клас. Клет България, 2019.

Боянова, Л., Николов, К., Бенова, К., Хинева, А. Химия и опазване на околната среда за 11. клас, профилирана подготовка, модул 1. Теоретични основи на химията. Просвета, 2020.

Боянова, Л., Николов, К., Бенова, К., Хинева, А. Химия и опазване на околната среда за 11. клас. Книга за учителя, профилирана подготовка, модул 1. Теоретични основи на химията. Просвета, 2020.

Боянова, Л., Николов, К., Бенова, К., Хинева, А. Химия и опазване на околната среда за 11. клас. Книга за учителя, профилирана подготовка, модул 2. Химия на неорганичните вещества. Просвета, 2020.

Ташева, Д., Атанасов, К. Химия и опазване на околната среда за 12. клас, профилирана подготовка, модул 3. Химия на органичните вещества. Просвета, 2021.

Ташева, Д., Атанасов, К. Химия и опазване на околната среда за 12. клас. Книга за учителя, профилирана подготовка, модул 3. Химия на органичните вещества. Просвета, 2021.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО БИОЛОГИЯ

Конкурсният изпит по биология е писмен (тест), съставен на базата на учебния материал по „Биология и здравно образование“, изучаван в средните училища. Тестът има за цел да провери знанията на кандидат-студентите по следните теми:

Структурна организация на човешкия организъм. Равнища на организация на човешкия организъм. Тъкани – епителна, съединителна, мускулна и нервна тъкани. Храносмилателна система на човека – устройство и функции на устната кухина, стомаха и червата. Дихателна система на човека – устройство и функции, дихателни движения и газова обмяна. Отделителна система на човека – устройство и функции. Сърдечно-съдова система на човека – сърце и кръвоносни съдове, сърдечна дейност, кръв, кръвни групи. Иmunна система. Иmunитет – видове. Опорно-двигателна система на човека – функции, устройство на кости и стави, скелет, скелетни мускули. Полова система на човека – устройство и функции на мъжка и женска полова система, оплождане и индивидуално развитие. Нервна система на човека – устройство и функции. Рефлексна дъга, рефлекс, видове рефлекс. Гръбначен и главен мозък – устройство и функции. Висша нервна дейност. Ендокринна система на човека – хипофиза, щитовидна жлеза, околощитовидни жлези, надбъбречни жлези, задстомашна жлеза и полови жлези. Регулация и хомеостаза. Сетивни системи – отдели. Зрителна и слухова сетивна система – устройство и функции. Сетивни системи за равновесие и движение. Система за общата сетивност. Вкусова и обонятелна сетивна система. Кожа – устройство и функции.

Химичен състав на живата материя. Единство в химичния състав на неживата и живата материя. Химичен състав на клетката. Неорганични съединения. Органични съединения. Липиди и въглехидрати – видове и функции. Белтъци – функции. Състав и равнища на организация на белтъчната молекула. Ензими – свойства, механизъм на ензимното действие, фактори влияещи върху ензимната активност. Нуклеинови киселини – видове, структура и функции.

Надмолекулни комплекси. Вируси – устройство, възпроизводство и разпространение.

Структура и процеси в клетката. Клетката – основна единица на живота, клетъчна теория. Прокариотна клетка. Устройство на бактериите и основни жизнени процеси. Еукариотна клетка – устройство. Клетъчни мембрани – устройство и функции. Цитоплазма. Клетъчни органели – едномембранни, двумембранни и немембранни. Структура и функции на клетъчните органели. Клетъчно ядро. Хромозоми – структура, видове хромозоми, хромозомен набор. Метаболитни процеси – същност на

метаболизма. Видове обмяна на веществата – автотрофни и хетеротрофни организми, аеробни и анаеробни организми. Катаболитни процеси – гликолиза, цикъл на Кребс, окислително фосфорилиране. Анаболитни процеси. Фотосинтеза – механизъм, фази и значение. Генетични процеси в клетката – репликация (синтез на ДНК), транскрипция (синтез на РНК), трансляция (синтез на белтък).

Възпроизводство на клетката. Делене на клетката – амитоза и митоза. Митотичен цикъл. Мейоза – същност и значение. Жизнен цикъл на клетката – клетъчна диференциация.

Наследственост и изменчивост на организмите. Увод в генетиката – предмет, задачи, развитие и основни понятия в генетиката. Монохбридно и дихибридно кръстосване – закони на Мендел. Взаимодействие на гените. Взаимодействие между алелите на един ген (алелни взаимодействия). Взаимодействия между алелите на различни гени (неалелни взаимодействия). Генетика на пола – механизъм за определяне на пола. Изменчивост. Модификационна (фенотипна) изменчивост – същност, значение и норма на реакция. Мутационна (генотипна) изменчивост – мутагенни фактори. Видове мутации – генни, хромозомни и геномни мутации. Генетика на човека – предмет и методи на изследване. Генетични аномалии и заболявания при човека.

Размножаване, растеж и индивидуално развитие. Размножаване на животните и човека – същност и типове размножаване. Полово размножаване – гаметогенеза и оплождане. Индивидуално развитие на животните и човека. Зародишно развитие – стадии. Следзародишно развитие – пряко и непряко развитие. Продължителност на живот, стареене и смърт.

Популация, биоценоза, екосистема. Биосфера – същност, състав и структура. Равнища на организация на живата материя. Популация – основна форма на съществуване на вида. Същност, структура, свойства и динамика на популациите. Видове популации. Биоценоза. Същност и състав на биоценозата. Видове биоценози. Пространствена (морфологична) структура на биоценозата. Функционална структура на биоценозата – хранителни вериги и мрежи, екологични пирамиди. Екосистема. Структура и продуктивност на екосистемата. Видове екосистеми. Развитие на екосистемите – сукцесия, видове сукцесии, климакс. Кръговрат на веществата и поток на енергията.

Среди на живот и екологични фактори. Абиотични фактори на средата. Светлината, температурата и въздухът като екологични фактори. Водата и почвата като екологични фактори и среди на живот. Биотични фактори. Екологична ниша. Вътревидови и междувидови взаимоотношения. Положителни, неутрални и отрицателни взаимоотношения между популациите в биоценозата. Антропогенни фактори. Въздействия на човешката дейност върху биосферата. Глобални екологични проблеми.

Биологична еволюция. Хипотези за произхода на живота на Земята. Развитие на еволюционната идея. Теория на Дарвин за еволюцията. Изменчивостта и наследствеността като предпоставки за еволюцията. Фактори на еволюцията – изкуствен отбор, естествен отбор, борба за съществуване. Съвременна теория за еволюцията. Микроеволюция – същност и елементарни еволюционни фактори. Вид – определение и критерии. Видообразуване – същност и видове. Макроеволюция – същност и начини на образуване на надвидови систематични групи. Основни насоки и пътища на еволюционния процес – биологичен прогрес и биологичен регрес. Място на човека в организмовия свят – фактори, определящи еволюцията на човека. Произход и еволюция на човека. Човешки раси. Доказателства на биологичната еволюция – палеонтологични, биогеографски, сравнителноанатомични, сравнителнофизиологични и сравнително-ембриологични доказателства.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Шишиньова, М., Оджакова, М., Неделчева, А., Асенова, А., Владжалиева, И., Банчева, Л. Биология и здравно образование за 9. клас. Анубис, 2024.

Електронно четими учебници:

https://sales.anubis-bulvest.com/epub/textbooks/a9bio_ZP/index.html?page=
<https://klett.bg/%D0%B0%D0%BD%D1%83%D0%B1%D0%B8%D1%81-cat273.html>

Шишиньова, М., Спасов, Л., Оджакова, М., Йотовски, П., Неделчева, А., Асенова, А., Владжалиева, И., Русинова, О., Банчева, Л. Биология и здравно образование за 9. клас – профилирано и професионално образование с интензивно изучаване на чужд език. Анубис, 2024.

Електронно четим учебник:

https://sales.anubisbulvest.com/epub/textbooks/a9bio_PP/index.html?page=2

Шишиньова, М., Неделчева, А., Асенова, А., Владжалиева, И., Банчева, Л. Биология и здравно образование за 10. клас. Анубис, 2024.

Електронно четим учебник:

<https://sales.anubis-bulvest.com/epub/textbooks/a10bio/index.html?page=1>

Овчаров, В., Димитров, О., Йотовска, К., Христова, М., Димитрова, Т. Биология и здравно образование за 9. клас. Булвест 2000, 2024.

Електронно четим учебник:

https://sales.anubis-bulvest.com/epub/textbooks/b9bio_ZP/index.html?page=

Овчаров, В., Димитров, О., Йотовска, К., Христова, М., Димитрова, Т. Биология и здравно образование за 9. клас. Булвест 2000, 2024.

Електронно четим учебник:

https://sales.anubis-bulvest.com/epub/textbooks/b9bio_PP/index.html?page=

Овчаров, В., Йотовска, К., Христова, М., Димитрова Т. Биология и здравно образование за 10. клас. Булвест 2000, 2024.

Електронно четим учебник:

<https://sales.anubis-bulvest.com/epub/textbooks/a10bio/index.html?page=2>

Ишев, В., Панайотова, М., Михова-Нанкова, И. Биология и здравно образование за 9. клас. Просвета АзБуки, 2024.

Електронно четим учебник:

<https://bg.e-prosveta.bg/book/224?page=2>

Маркова М., Николова, Д., Петкова, Р. Биология и здравно образование 9. клас. Втора част за 9. клас при обучение с интензивно изучаване на чужд език. Просвета София, издание II, 2024.

Електронно четим учебник:

<https://bg.e-prosveta.bg/book/223?page=2>

Часовникарлова, Ц., Симеоновска, Д., Славова, М., Петкова, Р. Биология и здравно образование за 10. клас. Просвета София, издание II, 2024.

Електронно четим учебник:

<https://bg.e-prosveta.bg/book/450?page=2>

Ишев В., Ваклева, З., Боева, Л. Биология и здравно образование 10. клас. Просвета Азбуки, 2019.

Електронно четим учебник:

<https://bg.e-prosveta.bg/book/446?page=2>

Цанова, Н., Томова, С. Биология и здравно образование за 9. клас. Педагог 6, 2018.

Цанова, Н., Томова, С. Биология и здравно образование 10. клас. Педагог 6, 2018.

Цанова, Н., Томова, С., Райчева, Н. Тестове за проверка и оценка по биология и здравно образование за 9. клас. Педагог 6, 2019.

Цанова, Н., Томова, С., Райчева, Н. Тестове за проверка и оценка по биология и здравно образование за 10. клас. Педагог 6, 2019.

Цанова, Н., Томова, С. Подготовка по биология и здравно образование за зрелостници и кандидат-студенти. МОДУЛ 1. Педагог 6, 2023.

Хаджали, И., Коларова, Т. Подготовка по биология и здравно образование за зрелостници и кандидат-студенти. МОДУЛ 2. Педагог 6, 2023.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ГЕОГРАФИЯ НА БЪЛГАРИЯ

Конкурсният изпит по технологии и предприемачество е писмен (тест). Тестът има за цел да провери знанията на кандидат-студентите по следните теми:

Географско положение, граници и големина. Същност, особености и значение на географското положение. Оценка на географското положение – астрономическо, природно-географско, икономическо, политико-географско, екологично. Промени в териториалния обхват на България. Характеристика на държавните граници.

Релеф. Геоложки строеж и палеогеографско развитие на релефа. Характеристика на съвременния релеф – денудационни заравнености, речни и морски тераси, ледников релеф, карст, льос. Геоморфоложки области.

Полезни изкопаеми. Значение. Видове. Закономерности в географското разпространение. Количествена и качествена характеристика на основните видове полезни изкопаеми – горивни, рудни и нерудни. Енергийни и минерални суровинни ресурси.

Климат. Фактори, обуславящи климата на страната. Количествена и качествена характеристика и териториално разпределение на основните климатични елементи. Климатични области.

Води. Повърхностни води – реки и езера. Хидроложки области. Подземни води – грунтови, артезиански, карстови, минерални. Водни ресурси. Екологични проблеми при тяхното използване.

Почви, растителност и животински свят. Почви – обща характеристика. Типове почви в България. Почвени области. Почвени ресурси. Опазване на почвите. Растителност. Основни типове. Хоризонтално и вертикално зонирание на растителността. Стопанско значение. Животински свят. Зоогеографски области. Биоресурси. Опазване на растителността и животните.

География на населението. Брой, естествено движение, възрастова структура, трудови ресурси и заетост. Териториално разпределение и географска гъстота.

География на селищата. Фактори за възникване и развитие на селищата. Селищна мрежа. Класификация на селищата и градовете. Урбанизация. Същност, възникване и развитие.

География на производството на зърнени храни. Значение. Фактори за развитие и териториално разпределение. Основни подотрасли. Райони.

География на производството на технически култури, зеленчукопроизводството и лозарството. Значение. Фактори за развитие и териториално разпределение. Основни подотрасли. Райони.

География на енергетиката. Възникване и развитие. Добив на енергийни източници. Производство на електроенергия и видове електроцентрали. Енергийни райони. Основни проблеми в развитието на енергетиката.

География на металургията. Същност, значение и особености. Условия и фактори за развитие. Отраслова структура. Възникване, добив на руди на черните метали, развитие и териториална организация на черната металургия. Възникване, добив на руди на цветните метали, развитие и териториална организация на цветната металургия. Проблеми и тенденции.

География на леката и хранително-вкусовата промишленост. Значение и фактори за развитие. Отраслова характеристика. Райони. Основни проблеми и тенденции.

География на транспорта на България. Значение и място на транспорта в системата на националното стопанство. Видове транспорт.

География на туризма на България. Значение. Туристически ресурси. Материално-техническа база на туризма. Развитие на туризма. Видове туризъм. Туристическо райониране.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

При подготовката кандидат-студентите могат да използват всички материали по предмета „География и икономика“, съставени по новите учебни програми.

Дерменджиева, С., Пенерлиев, М., Владева, Р., Станкова, Св., Владев, Д., Ченкова, Н. География на България. Тренировъчни тестови варианти за кандидат-студенти. Шумен, 2012, 2013, 2014.

Георгиева, Н., Владев, Д. География на България – Развити теми и разширени план-конспекти. ФАБЕР, 2007.

Дончев, Д., Каракашев, Хр. Физическа и социално-икономическа география на България. София: Сиела, 2011, 2013, 2014.

Кръстев, Т., Станкова, Св. Природна география на България и Черно море. Шумен: УИ „Епископ Константин Преславски“, 2008.

Патарчанова, Е., Патарчанов, П., Ангелова, К., Стоева, В. География и икономика за 12 клас – профилирана подготовка. Модул 5: България и регионална политика. София: Клет, 2021.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

Конкурсният изпит по гражданско образование е писмен (тест), съставен на базата на учебния материал по „Гражданско образование“, изучаван в средните училища. Тестът има за цел да провери знанията на кандидат-студентите по следните теми:

Измерения на свободата. Същност, критерии и видове – позитивна и негативна свобода. Личност и свобода. Свободен избор.

Демокрацията. Видове – пряка и представителна. Форми на представителната демокрация – парламентарна монархия, президентска република, парламентарна република. Легитимност – делиберативна демокрация и демокрация на участието. Тоталитаризъм и демокрация.

Управление и власт. Форми на власт – власт на силата, власт на нормите, демократична власт. Разделение на властите. Структура и функции на основните институции в Република България. Държавни и местни институции. Местно самоуправление. Популизъм. Избирателни системи. Мажоритарен и преференциален вот.

Законност и право. Права на човека. Видове права. Институции, гарантиращи правата на човека – Омбудсман, Конституция, Европейска конвенция за закрила правата на човека, Комисия на ООН по правата на човека. Документи, защитаващи правата на човека.

Гражданинът в гражданското общество. Общество, гражданско общество и държава. Гражданин и поданик. Европейско гражданство. Граждански права и отговорности. Гражданство. Модели на гражданство – либерално и републиканско. Гражданско участие. Граждански контрол. Гражданско неподчинение. Форми на гражданска съпротива.

Идентичност. Видове идентичност – индивидуална, групова, национална, културна, гражданска, етническа. Нация. Видове. Национални революции. Население. Европейска идентичност. Подходи към идентичността – конструктивност или дискриминация.

Европейски съюз. Същност и главни институции. Европейски Парламент. Европейска комисия. Съвет на Европейския съюз. Европейски съвет. Съдът на Европейския съюз. Европейска култура и добри европейски практики.

Икономика и гражданско общество. Пазарна икономика. Особенности на пазарната икономика в страните на Европейския съюз и в България. Пазар на труда. Собственост и нейните форми. Данъчна политика.

Социална политика. Социалната политика в ЕС и в България. Социално предприемачество. Социално партньорство. Неправителствени организации. Типове социални помощи. Социална солидарност и социална справедливост.

Глобални проблеми на съвременността. Екологични и демографски проблеми. Миграция, тероризъм, ксенофобия, етническо напрежение, радикализация, проблеми на войната и мира. Международно хуманитарно право. България и регионалното проявление на глобалните процеси.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Тодоров, Хр., Грекова М. и колектив. *Гражданско образование за 11. клас.* Просвета. София, 2024.

Герчева-Несторова, Ст., Минева, Г., и колектив. *Гражданско образование за 11. клас.* Педагог 6. София, 2024.

Тодоров, Хр., Ганев, Г., Грекова, М. и колектив. *Гражданско образование за 12. клас.* Просвета. София, 2024.

Герчева-Несторова, Г., Минева, Ст. и колектив. *Гражданско образование за 12. клас.* Педагог 6. София, 2024.

Вебер, М. *Социология на господството. Социология на религията.* София, 1992.

Попър, К. *Някои проблеми на новите демокрации.* София, 1993.

Сартори, Д. *Теория на демокрацията.* Книга 1, Книга 2. София, 1992.

Токвил, А. *Бившият режим и революцията.* София, 1992.

Бек, У. *Що е глобализация?* София, 2002.

Бауман, З. *Глобализацията.* София, 1999.

Дал, Р. *За демокрацията.* София, 1999.

Кабакчиева, П. *Гражданското общество срещу държавата: българският случай.* София, 2001.

Попова, Ж. *Основи на правото на Европейския съюз.* София, 2001.

Смит, А. *Националната идентичност.* София, 2000.

Тофлър, А. *Третата вълна.* София, 1991.

Хабермас, Ю. *Морал, право, демокрация.* София, 1999.

Хаджийски, И. *Бит и душевност на нашия народ.* Том I. София, 2002.

Хаджийски, И. *Оптимистична теория за нашия народ.* Том II. София, 2002.

Всеобща декларация за правата на човека; Конвенция за правата на детето; Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи; Европейска референтна рамка за ключови компетентности; Конституция на Република България.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО МУЗИКА

Конкурсният изпит се провежда във формат на портфолио със съдържание: два видеозаписа с изпълнения на музикален инструмент или пеене от конкурси, фестивали, от други музикални сценични изяви или направени в домашни условия; при наличие – информация за получени награди, дипломи, сертификати от музикални форуми.

Портфолиото се изпраща в електронен формат на имейл адрес: ksk@shu.bg.

Компоненти за изпращане на портфолио: три имена на кандидат-студента, специалност, за която е предназначено портфолиото, актуален имейл адрес и телефон за контакт.

Оценяването на портфолиото се осъществява след проверка от хабилитиран преподавател от катедра „Музикална естетика, музикално възпитание и изпълнителство“ в срок до 5 работни дни след получаването по имейл, като кандидат-студентът получава оценката си като обратна връзка.

КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО РИСУВАНЕ

Изпитът се провежда под формата на Портфолио – представяне на папка, съдържаща: фотографии на авторски рисунки (акварел, графика, живопис), фотографии на пластични творби или на произведения на приложно-декоративните изкуства, както и художествена фотография. При наличие на такава, може да бъде представена и информация за получени награди, дипломи и сертификати от изложби и конкурси.

Портфолиото се изпраща в електронен формат на имейл адрес: ksk@shu.bg.

Компоненти за изпращане на портфолио: три имена на кандидат-студента, специалност, за която е предназначено портфолиото, актуален имейл адрес и телефон за контакт.

Оценяването на портфолиото се осъществява след проверка от хабилитиран преподавател от катедра „Педагогика на обучението по изобразително изкуство и технологично образование“ в срок до 5 работни дни след получаването по имейл, като кандидат-студентът получава оценката си като обратна връзка.

КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Конкурсният изпит по технологии и предприемачество е писмен (тест). Тестът има за цел да провери знанията на кандидат-студентите по следните теми:

1. Задачи от техническо чертане, проектиране и конструиране
2. Задачи от материалознание и технология на материалите
3. Задачи за градивни елементи на технически обекти
4. Задачи, свързани с комуникации и контрол
5. Задачи, свързани с икономиката
6. Задачи, свързани в предприемачеството
7. Задачи, свързани с екологията и опазване на околната среда

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Николова, Т., С. Гърневска, С. Ананиева, В. Ананиев. Технологии и предприемачество за 5. клас, 2017.

Плачков, С., М. Кавданска, В. Петров, Н. Димитрова, М. Делинешева, Д. Арнаудова. Технологии и предприемачество за 5. клас, 2016.

Иванов, Г., А. Калинова. Технологии и предприемачество за 5. клас, 2016.

Витанов, Л., Куманова-Ларде, Д., Йорданова, Р. Технологии и предприемачество за 5. клас, 2017.

Николова, Т., Гърневска, С., Ананиева, С., Ананиев, В. Технологии и предприемачество за 6. клас, 2017.

Плачков, С., М. Кавданска, В. Петров, С. Маноилова, М. Делинешева, И. Генова. Технологии и предприемачество за 6. клас, 2017.

Иванов, Г., Калинова, А. Технологии и предприемачество за 6. клас, 2017.

Витанов Л., Куманова-Ларде, Д. Технологии и предприемачество за 6. клас, 2017.

Николова, Т., Гърневска, С., Ананиева, С., Ананиев, В. Технологии и предприемачество за 7. клас, 2018.

Плачков, С., Кавданска, М., Петров, В., Димитрова, Н., Делинешева, М., Арнаудова, Д. Технологии и предприемачество за 7. клас, 2018.

Иванов, Г., Калинова, А. Технологии и предприемачество за 7 клас, 2018.

Витанов Л., Д. Куманова-Ларде, Р. Йорданова, Технологии и предприемачество за 7. клас, 2018.

Давидков, Ц., С. Плачков, М. Кавданска, В. Петров, Н. Тодорова, С. Маноилова, Д. Йоловски, Технологии и предприемачество за 8. клас, 2017.

Неделчева, В., А. Паскалев, Д. Манчева, И. Трасиева, С. Василева, Технологии и предприемачество за 8. клас, 2017.

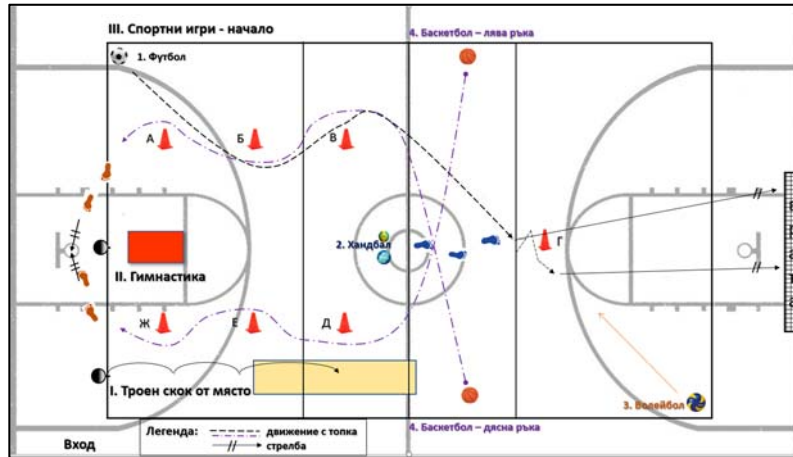
Плачков, С., Д. Йоловски, А. Войкова, М. Кавданска, Н. Тодорова, О. Димитров, Технологии и предприемачество за 9. клас, 2018.

Цоконова, В., А. Паскалев, К. Голина, Д. Куманова-Ларде, Р. Георгиева, Технологии и предприемачество 9.клас. Просвета, 2018.

Стефанов, С., Д. Искрев, Н. Катранджиев, Е. Френски, В. Петров, С. Плачков, Тестове за проверка на техническите способности. Методическо ръководство за кандидат-студенти. Благоевград: ЮЗУ Неофит Рилски, 1997.

ПРОГРАМА ЗА ПРАКТИЧЕСКИ ИЗПИТ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ

Практическият изпит по физическо възпитание и спорт включва следните компоненти: лека атлетика, гимнастика и спортни игри (футбол, хандбал, волейбол и баскетбол – Фиг. 1). В деня на практическия изпит кандидат-студентите се явяват с игрално спортно облекло.



Фиг. 1

I. Лека атлетика – троен скок от място

Нормативи

	Оценка						
	Отличен (6.00)	Отличен (5.50)	Мн. добър (5.00)	Мн. добър (4.50)	Добър (4.00)	Добър (3.50)	Среден (3.00)
Мъже	7,60	7,30	7,00	6,70	6,40	6,10	5,80
Жени	6,20	5,90	5,60	5,30	5,00	4,70	4,40

II. Гимнастика

Съчетание – мъже

Първа осморка

И.П. – стоеж;

1-2 - повдигане на ръцете през встрани горе;

3-4 - разнопосочен кръг с лявата ръка напред, а с дясната - назад и с пружиниране в коленете;

5-6 - разнопосочен кръг с дясната ръка напред, а с лявата - назад и с пружиниране в коленете;

7 - снемане на ръцете до встрани;

8 - подскок до разкрячен стоеж, плясък с ръце горе; подскок до стоеж, снемане на ръцете през встрани долу.

Втора осморка

1 - външен кръг с ръцете;

2 - напад вляво, лява ръка - встрани, дясна - през встрани до горе;

3 - напад вдясно, лява ръка - през встрани догоре, дясната встрани;

4 - прибиране на десния крак до стоеж, ръцете - горе;

5-6 - мах с ляв (десен) крак, стъпка (със същия крак) и махова стойка - подчертаване;

5 - 8 - кълбо до стоеж с ръце встрани.

Съчетание – жени

Първа осморка

И.П. – стоеж;

1 - стъпка с десен крак, лява ръка напред, дясна - встрани;

2 - стъпка с ляв крак, дясна ръка напред, лява - встрани;

3 - прибиране на десния крак до левия в полуклек, дясна ръка - напред, лява - назад, лек наклон с трупа;

4 - долен разнопосочен кръг с ръцете до стоеж (ръцете долу);

5 - подскок до разкрячен стоеж, лявата ръка - напред, дясната - встрани;

6 - подскок до стоеж, дясната ръка - напред, лявата - встрани;

7 - десен напад, лявата ръка - заоблена пред гърди, дясната - встрани;

8 - разноименно въртене върху десния крак на 360°, левия крак - свит в коляното (пръстите на левия крак опират глезена на десния), ръцете - горе във венец, до стоеж с ръцете горе.

Втора осморка

- 9 -2 - мах с левия (десния) крак, стъпка (със същия крак) и махова стойка - подчертаване;
- 10 - кълбо;
- 11 - кръгомен подскок (вляво) до разкрачен стоеж, ръцете - горе;
- 12 - десен еднопосочен кръг с ръцете;
- 13 - обръщане на 90° надясно и десен напад, ръцете през напред до долу назад;
- 14 - обръщане на 90° наляво до разкрачен стоеж, ръцете през долу и напред догоре;
- 15 - прибиране на левия крак до десния, снемане на ръцете през встрани до долу (стоеж). Оценката се поставя въз основа на точното и прецизно техническо изпълнение.

III. Спортни игри

Начин на изпълнение: изходното положение за комплекса от спортни игри е футболна топка (№ 1 за мъже и за жени).

Кандидат-студентът води топката (дриблира) между трите конуса (А, Б и В) и я насочва чрез силен удар от лявата или от дясната страна на конус Г с крак в хандбалната врата.

След това взема (в зависимост от пола: № 2 - жени или № 3 - мъже) една от двете хандбални топки и изпълнява атака за удар с една ръка над рамо след три крачки срещу конус Г, поставен на 5 м от мястото на хандбалните топки. Вместо стрелба изпълняващият тупка веднъж топката, като в същото време извършва четвъртата (нулева) крачка. След овладяване на топката с две ръце изпълнява залъгващо движение (финт) на удобната страна, в рамките на три крачки и извършва стрелба с отскок на дължина в хандбалната врата.

Следва придвижване по посока на волейболната топка (3). Кандидатът взема топката отива в средата на салона и в среден стоеж подава с две ръце отдолу (на височина най-малко 1 м.) три пъти последователно. Без прекъсване на упражнението следва подаване с придвижване напред. Подаването се извършва с две ръце отгоре, като топката се отправя напред, но не по-високо от 2 м височина. След три подавания на тази височина следва четвърто, по-високо, една или повече крачки и забиване с отскок.

Веднага след това се взема една от двете баскетболни топки (4) в зависимост от водещата ръка и се извършва баскетболно водене около стойките В, Б, А или Д, Е, и Ж като първата стойка остава от лявата (за водещи с

дясна ръка) или дясната (за водещи с лява ръка) страна на изпълнителя.

След завършване на воденето изпълнителят стреля еднократно след баскетболни крачки.

При изпълнение на комплексния норматив оценката се поставя въз основа на показаното техническо изпълнение. При неизпълнение на елементи от описания комплексен норматив или при неправилна техника оценката на кандидата се намалява по преценка на изпитната комисия.

Практическият изпит се изпълнява за контролно време около 2 минути.

Крайната оценка е средноаритметична от оценките, получени по лека атлетика, гимнастика и спортни игри.

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА

Конкурсният изпит по техническа подготовка е писмен (тест). В тестовете за проверка на техническата подготовка са включени въпроси от:

Математика – Действия с числата. Дробни. Рационални и ирационални изрази. Степенуване. Коренуване. Проценти. Функции. Линейни, квадратни и тригонометрични уравнения. Неравенства. Числови редици. Граници. Равнинни фигури - лица, ъгли, обиколки. Преобразуване на числа от една бройна система в друга.

Физика – описание на движението на материална точка. Скорост, ускорение, сила, работа, енергия и мощност. Механични трептения и вълни. Разпространение на светлината. Електротехника.

Информационни технологии – дейности при изграждане на текстови документи и електронни таблици. Компютърна презентация. Алгоритми. Организация на компютъра. Периферни устройства на компютъра.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

Паскалева, З., Алашка, М., Алашка, Р. Книга за ученика по математика 6. клас. Архимед, 2017.

Паскалева, З., Алашка, М., Алашка, Р. Книга за ученика по математика 7. клас. Архимед, 2018.

Витанов, Т., Кожухарова, Г., Кьосева, М., Узунова, К. Математика за 8. клас. Анубис, 2017.

Витанов, Т., Недевски, П., Кьосева, М. Математика за 9. клас. Анубис, 2018.

Алашка, М., Алашка, Р., Паскалев, П. Математика за 10. клас. Архимед, 2019.

Иванов, В., Мърваков, Д., Гайдарова, М., Иванова, М. Физика и астрономия за 8. клас. Просвета, 2017.

Иванов, В., Иванова, М. Физика и астрономия за 9. клас. Просвета, 2018.

Иванов, В., Мърваков, Д., Голев, В., Гайдарова, М., Мирчева, И., Иванова, М. Физика и астрономия за 10. клас. Просвета, 2019.

Борисова, И., Райчева, А. Сборник задачи и тестове по физика и

астрономия за 9.–10. клас. Регалия 6, 2019.

Манев, Кр., Гъров, К., Манева, Н., Анева, С., Тодорова, Е., Данаилов, Д. Информационни технологии за 6. клас. Изкуства, 2017.

Манев, Кр., Гъров, К., Манева, Н., Анева, С., Тодорова, Е., Данаилов, Д. Информационни технологии за 7. клас. Изкуства, 2017.

Манев, Кр., Гъров, К., Манева, Н., Анева, С., Тодорова, Е., Данаилов, Д. Информационни технологии за 8. клас. Изкуства, 2017.

Гъров, К., Манева, Н., Анева, С., Тодорова, Е., Данаилов, Д. Информационни технологии за 9. клас. Изкуства, 2018.

УСЛОВИЯ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА СТУДЕНТСКИТЕ ОБЩЕЖИТИЯ

За информация: тел. 054 830 398, 0893 352 242

Студентите на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ могат да ползват общежития:

- капацитетът на студентските общежития е над 800 легла;
- реновирани през 2022 г. стаи с всички необходими условия за пребиваване;
- денонощна охрана и пропускателен режим;
- безплатен денонощен паркинг;
- столово хранене.

Стопанисването на студентските общежития се осъществява от ССО – ЕАД, клон Шумен.

Приемането на документи за настаняване на общежитие се извършва от Комисията по социално-битови въпроси на студентите, чието седалище се намира в Корпус 3, ет. 3, каб. 310 и 311.

Право на общежитие имат само студенти, обучаващи се в редовна форма на обучение, държавна поръчка.

Класирането за студентските общежития на новоприети студенти се извършва въз основа на подадено заявление-декларация по образец с нанесен в нея бал или успех, който се заверява в студентска канцелария.

Настаняването на новоприетите студенти се извършва непосредствено преди започването на учебната година.

За повече информация посетете:



СЪДЪРЖАНИЕ

Обръщение на ректора на ШУ „Епископ Константин Преславски“ към кандидат-студентите	3
Представяне на основните структурни звена на ШУ „Епископ Константин Преславски“	
Факултет по хуманитарни науки	5
Факултет по математика и информатика	15
Факултет по природни науки	20
Педагогически факултет	26
Факултет по технически науки	33
Колеж – гр. Добрич	38
Департамент за информация, квалификация и продължаващо образование	40
Правилник за приемане на студенти в ШУ „Епископ Константин Преславски“	
Общи положения	41
Условия за кандидатстване	43
Документи за кандидатстване	44
Приемане на документи за явяване на предварителни изпити	45
Приемане на документи за явяване на индивидуален електронен изпит	46
Приемане на документи за участие в отдалечен (онлайн) изпит	47
Приемане на документи за първи етап на класиране	48
Приемане на документи за втори етап на класиране	48
Конкурсни изпити	49
Организация и провеждане на конкурсните изпити	50
Организация и провеждане на отдалечените (онлайн) изпити	51
Проверка и оценка на писмените работи	53
Образуване на състезателния бал	53
Класиране на кандидат-студентите и записване на новоприетите студенти	54
Кандидатстване на чуждестранни граждани	56
Допълнителни разпоредби	57

Приложения към Правилника за приемане на студенти

Приложение 1. График за провеждане на предварителните конкурсни изпити	59
Приложение 2. График за провеждане на конкурсните изпити	61
Приложение 3. Списък на индивидуалните електронни изпити	63
Приложение 4. Списък на специалностите, формите на обучение, конкурсните изпити и оценките от дипломата за средно образование, които участват при образуване на бала	64
Приложение 5. Списък на състезанията, чиито резултати се признават за кандидатстудентски изпити през 2025 г. в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“	81

Програми за конкурсните изпити

Български език и литература	82
История	84
Теология	89
Английски език	91
Немски език	93
Руски език	96
Математика	97
Информатика	101
Икономика	104
Физика	107
Химия	110
Биология	114
География на България	119
Гражданско образование	121
Музика	123
Рисуване	124
Технологии и предприемачество	125
Практически изпит по физическо възпитание и спорт	127
Техническа подготовка	131
Условия за ползване на студентските общежития	133

**СПРАВОЧНИК
ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ
2025**

Формат 60/84/16

ISSN: 1313-3225

Университетско издателство
„Епископ Константин Преславски“